

Biblioteko Katolik Idista

No. 10.

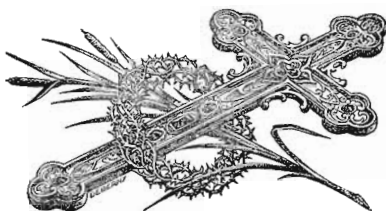
POLYEUKTOS

MARTIRO

Kristana Tragedio

da P. CORNEILLE

*Tradukita ad Ido
da Kanoniko J. HOUILLON,
profesoro en la G. Seminario
di Saint-Dié (Vosges) Francia.*

IMPRIMATUR :

Sancti-Deodati, die 13^a februarii.

† ALPHONSUS-GABRIEL,

Episc. San. Deodat.

*Dedikita a nia amika Abado J. GUIGNON,
vice-sekretario di l'Ido-Akademio,
ilqua kun tant afableso e maestrata kompetenteso
guidis mea unesma pazi Idistala.*

POLYEUKTOS

Yèn to quon ni lektas en la « *Vivo dil Santi* » da Surius (Kartuziana reguliero + 1578) pri la martiro Polyeuktos :

« Polyeuktos e Nearkos esis du nobeluli tre amikale interamanta. Li vivis sub Decius, ye 250 cirkume ; li habitis en Melitene, chef-urbo di Armenia. Nearkos esis Kristana e Polyeuktos ankore pagana, quankam tre inklinata a kristanesor.

L'imperiestro publikiginte edikto severega kontre la Kristani, Nearkos tre troublesis, ne pro timo a la tormenti per qui lu esis minacata, ma pro timo ke lia reciproka amikeso domajesos da l'edikto qua anuncis grava puniso a la Kristani e granda honori por lia enemiki.

Polyeuktos remarkis la tristeso di sua amiko e, saveskinte la motivo di olta, dicitis a lu sincerakordie : « Ne timez ke l'imperiestral edikto separos ni. Me canokte sonjis pri la Kristo quan vu adoras. Lu forprenis de me robo sordida, e vestizis me per robo splendida ; pose, Lu igis me acensar sur kavalo alizita por sequar Lu. Pro ta sonjo me rezolvis facor to quon me de longe intencis. Nur la nomo « *Kristana* » mankas a me, e vu ipsa povis remarkar ke me respektoze askoltis vu kande vu esis parolanta pri vua Mesio, e ke me sempre adminis la santeso di Lua agi e diskursi kande vu esis lektanta a me Lua vivo e docado. Ho Nearkos ! se me esus iniciita a Lua misterio e ricevinta la graco di Lua sakramenti, kun quanta ardoro me dezirus mortar por Lua glorio e la defenso di Lua doktrino !

Nearkos, disipinte lua skrupula heziti per l'exemplo dil Santa Furtinto, qua en un instanto meritis la paradizo quankam lu ne esis baptita, quik Polyeuktos, animata da pia fervoro, sizis l'edikto imperiestrala, sputis sur ol, laceris ol per peci quin il forjetis e, vidante idoli portata dal populo adsur l'altari por adoresor, arachis li de ti qui portis oli, frakasis li sur la tero e tramplis li, e tale astonis omni e sua amiko qua ne expektis ago tante zeloza.

Lua bo-patrulo Felix, qua esis komisita da l'imperiestro por persekutar la Kristani, vidinte ipse lo agita da sua bo-filiulo, chagreneskis pro la periso di sua familial esperi, esforcis shanceligar la konstanteso di Polyeuktos, unesme per benigna paroli, pose per minaci, fine per frapi quin il igis aplikar a lu da tormentisto ; ne sucesinte vinkar lu, il sendis a lu sua filiino Paulina, volante probar ka spozino-lakrimi plu efikos kam ruzo e severeso. Vidinte ke il obtenas nulo, e mem ke la

fermeso di Polyektos konvertas multa pagani, il kondamnas lu a senkapigeso. Ta verdikto quik exekutesis, e la santa martiro, baptite nur en sua sango, posedeskis la glorio quan Deo promisis a ti qui renuncas su ipsa pro amo a Lu ».

(Santa Polyektos esas mencionita en la Romana martiro-listo ye la 13^a februaro).

Tala esas la temo ek qua P. Corneille kompozis belega tragedio quan me tradukis ad Ido, esforcante expresar maxim exakte posible la idei di l'originalo.

J. HOUILLON.

NOTO. — La tragedio da Corneille pri Polyektos tradukesis a la Armeniana ed imprimesis en Venezia, en 1858, da la Mekhitaristi. La texto Armeniana e la Franca esas apud-pozita.

Lo pruvas kun quanta estimo la verko da Corneille esis judikata da la samlandani di Polyektos.

Analizo dil tragedio

AKTO I. — Polyektos, quan sua amiko Nearkos incitas a bapteso, hezitas kelkatempe pro la pavoro inspirita a lua spozino Paulina da sonjo mal-augura ; ma balde il rezolvas baptesor, malgre la supliki di Paulina, a qua il ne revelas lo rezolvita.

Ica, pos l'ekiro di sua spozo, naracas a sua konfidencario Stratonike la sonjo qua pavorigis el. Ula kavaliero nome Severus, olim amorinta el, ed amorita da el en Roma, ilquan el renuncabis por spozigar Polyektos, segun l'impero di sua patro Felix, sonje aparis ad el kun aspekto minacoza ; Kristani jetis ilua rivalo ye lua pedi, e Felix ipsa poniardagis sua bo-filio.

Lua pavoro konfirmesas per l'anunco da Felix ke Severus, quan on kredabis mortinta en kombato, jus arivis por celebrar sua vinko per sakrifiko, e forsan anke por su venjar a Felix pri l'olima refuzo mariajala. Pro la deziro di Felix, Paulina konsentas intervado kun Severus, por esforçar kalmigar lua rankoro.

AKTO II. — Severus, saveskante la mariajo di Paulina, chagrenegas. Ica deklaras ke el, malgre sua amoro ad il, facis sua devo obediante l'impero da sua patro, ed el demandas de Severus ke il de nun ignorez el.

Tamen la sonjo qua aparigis ad el l'imajo sangoza di Polyektos, duras desquietigar elu. Stratonike ne sucesas kalmigar el, ed ipsa Polyektos, retrovenante bonstanda e salva, ne disipas elua pavoro.

Kleon venas anunciar la sakrifiko. Lore Polyektos, qua restis sola kun Nearkos, koncias esar animata per la graco, forduktas sua amiko, e li kune kuras aden la templo por renversar la statui dil falsa dei.

AKTO III. — Paulina monologe expresas sua timo. Stratonike venas naracar ad el quale Polyektos e Nearkos interruptis la sakrifiko e renversis la statuo di Jupiter.

Felix advenas ; lu igis Nearkos quik ocidesar, ma hezitas kad il indulgos sua bo-filiulo. Paulina demandas indulgo ad ica, ma Albinus venas anunciar ke Nearkos ocidesis, e ke Polyektos aspiras sequar sua amiko. Lore Felix volas promisar nulo a sua filiino. Instigata e da l'imperi di Decius e da sua senkuraja ambicio, il facas odiinda delibero, e decidas ke Polyektos ocidesos se lu obstinos restar Kristana.

AKTO IV. — Polyektos esas pronta mortar, ed exhalas per lirika strofi la joyo di sua animo ebrigitada da l'espero a martirigeso. Il fermege rezistas la supliki di Paulina, e pregas Deo lumizar el ipsa.

Severus, quan il venigis, arivas ; Polyektos instigas lu a spozigar Paulina, dicante ke il esus felica pos-lasar muliero tante vertuoza a viro tante meritoza. Pose, il livras su a la gardisti qui lu forduktas. Ma Paulina deklaras a Severus ke el ne spozigos la viro qua ulmaniere determinis la morto di elua spozo, e suplikas lu uzar sua influo por salvor Polyektos. Severus, malgre la observi di Fabianus, jeneroze rezolvas facor lo demandita da Paulina, e justifikas la Kristani, di qui il admiras la vertui.

AKTO V. — Felix suspektas la demarshi da Severus por Polyektos. Il esforcas retro-duktar sua bo-filiulo al paganismo e hipokrite simulas konvertar su al Kristanismo. Paulina adjuntas sua tenera supliki al plori di sua patrujo, ma la martiro permanas ne-shanceligebla ed iras al morto. Paulina marchas sequante lu.

Felix penas exkuzar sua kruelezo koram Albinus.

Paulina retrovenas konvertita dal morto di sua spozo ed aspiras mortigesor quale lu.

Felix, quan Severus minacas per sua venjo, koncias anke ipsa esar vinkita dal graco deala, e deklaras su kom Kristano. Severus admiras ta chanji, e promisas uzor sua influo por cesigar la persekuto da l'imperiestro.

PERSONI

FELIX, *Romana senatano, guvernisto di Armenia.*
POLYEUKTOS, *Armeniana nobelulo, bo-filio di Felix.*
SEVERUS, *Romana kavaliro, favorato di l'imperiestro Decius.*
NEARKOS, *Armeniana nobelulo, amiko di Polyeuktos.*
PAULINA, *filiino di Felix, spozino di Polyeuktos.*
STRATONIKE, *konfidencario di Paulina.*
ALBINUS, *konfidencario di Felix.*
FABIANUS, *servisto di Severus.*
KLEON, *servisto di Felix.*
TRI GARDISTI.

La fakti eventas en Melitene, chef-urbo di Armenia,
en la palaco di Felix, ye 200 p. K.

AKTO I

.....

CENO I

Polyeuktos, Nearkos.

NEARKOS

Nu ! vu sucias sonji di homino !
Ka tante mikra objekti trublas vua grand anmo ?
Ka vua kordio, tantafoye probita en militi,
Pavoreskas pri danjero quan fantaziis muliero ?

POLYEUKTOS

Me savas quon esas sonjo, e quante poke mustas fidar
Viro ad olua stranjeso
Qua, per konfuz amaso de noktal kimeri,
Formacas van objekti quin la veko destruktas.
Ma vu ne savas quon esas muliero ;
Vu ne savas quala povon el havas sur nia tot anmo
Kande, pos sucesir longatempe charmegar ni,
Ni vidas la mariajo-torchi jus acendita.
Paulina, sinkat en senmotiva chagreno,
Pavoras, e ja kredas vidar mea morto pri qua el sonjis ;
El opozas sua lakrimi al projekti facita da me,
E penas por impedar me ekirar la palaco.
Me desprizas lua pavoro ma cedas a lua lakrimi ;
Ka la konjunturo esas tante urjanta, Nearkos,
Ke me devas nul-egardar la sospiri di amorantino ?
Per kurt ajorno me cesigos lua desquieteso
Por povar tot-quiete facar to quon olca trublas cadie.

NEARKOS

Tamen, ka vu esas plene certigita
Pri havor suficanta vivo o perseverado ?

Ka Deo, qua tenas vua anmo e dii en sua manuo,
Promisas a vua deziri ke vu povos lo morge ?
Lu sempre esas tote yusta e bona ; ma Lua graco
Ne sempre decensas kun sam efiko.
Pos certa tempo quan ni tardesante perdis,
Ol ne plus havas ta stroki qui emocigas la kordii ;
Nia kordio hardeskas, e repulsas o misuzas ol ;
La deala brakio grantas ol plu spareme,
E la sant ardoro, qua mustus incitar ni al vertuo,
Plu rare flameskas o ne plus efikas ulo.
La graco, qua hastigis vu a bapteso,
Ja febleskas ed altereskas,
E pro kelka sospiri quin on audigis da vu,
Lua flamo disipesas e balde extingesos.

POLYEUKTOS

Vu mis-konocas me : la sam ardoro animas me,
E la deziro kreskas kande l'efekto ajornesas.
Ta lakrimi, quin me spektas per spoz-okuli,
Igas me ne min kordie kristana kam vu ;
Ma, pri recevor la sakra karaktero
Qua lavas nia peki per salutara aquo,
E qua, purigante nia anmo e lumizante nia okuli,
Ri-donas a ni nia originala yuro pri la cielo,
Quankam me preferas ol kam la splendidaji di rejio,
(Nam ol esas la suprem e sola bonajo quan me aspiras)
Me opinionas ke, por kontentigar just e sant amoro,
Me darfas kelke tardeskar ed ajornar lo per un dio.

NEARKOS

Tale l'ennemiko dil homaro trompas vu :
Quon lu ne povas per forco, ton lu probas per ruzo.
Jaluza pri la bona projekti quin lu penas abatar,
Tin lu tardigas quin lu ne povas ruptar :
Lu trublas la vua per obstakli sempre plu multa,
Lore per lakrimi, lore per kelk altro ;
E ta sonjo plenigita de trista vizioni,

Esas nur l'unesma de lua trompili :
Lu uzas omno, e pregi e minaci ;
Lu sempre atakas e nultempe fatigesas ;
Lu esperas fine povor quon lu ne ja povis,
E pensas ke lo tardigita esas mi-ruptita.
Repulsez lua unesma frapi ; lasez Paulina plorar.
Deo ne aceptas kordio quan la mondumo dominacas,
Qua turnas su ad-retroe, e hezitas pri sua selekto,
Ed askoltas altra voco kande lun advokas la voco deal.

POLYEUKTOS

Por donar su a Deo, kad on devas amar nulu ?

NEARKOS

Ni darfas amar omno ; Lu permisas lo, Lu imperas lo ;
Ma esas savenda ke ta Siniro dil Siniro
Volas l'unesma amo e l'unesma honori.
Pro ke nulo egalesas Lua suprega grandeso,
On devas amar nulo se ne pos Lu ed en Lu ipsa,
Sen egardar, por plezar a Lu, spozino, havaji e rango,
E por Lua glorio riskar e varsar sua tota sango.
Ma quante vu foresas de ta perfekt ardoro
Da vu bezonata, quan me deziras a vu !
Me povas parolar a vu nur kun lakrimoz okuli.
Polyeuktos ! pro ke nuntempe on odias ni en omna loki ;
Pro ke persekutante ni, on opinionas servir la Stato ;
Pro ke a la maxim acerba tormenti kristano expozesas ;
Quale vu povos vinkar ita dolori,
Se vu ne povas rezistar lakrimi ?

POLYEUKTOS

Vu ne astonas me ; la kompato qua me dolorigas
Tre konvenas al maxim nobla kordii, ed ol ne esas febleso.
Por simili a me, ho Nearkos, okulo di belino esas tre povoza,
Ed ulu qua ne timas mortar, timas chagrenigar ol.
E se me devos afrontar la maxim harda tormenti,
E judikar li kom charmiva e delicoza,

Vua Deo, quan me ne ja audacas nomizar mea,
Por lo donos a me forteso, igante me esar kristano.

NEARKOS

Hastez do kristanesar !

POLYEUKTOS

Yes, kara Nearkos, me hast-iras ad lo :
Me ardoras portor olua glorioza sigluro ;
Ma Paulina esas afliktat e ne kurajas konsentar,
— (Tante elun ita sonjo trublas) — ke me ekirez.

NEARKOS

Vua retroveno esos por el tante plu charmiva ;
Ne plu tarde kam pos un horo vu devishos lua lakrimi ;
E la joyo en rividar vu semblos ad el tante plu dolca,
Quante plu el plorabos pri tante kara spozo.
Nu ! on vartas ni.

POLYEUKTOS

Pacigez do lua timo,
E kalmigez la doloro qua lezas lua anmo...
Yen ke el ri-venas.

NEARKOS

Fugez !

POLYEUKTOS

Me ne povas lo !

NEARKOS

Vu devas lo !

Fugez enemiko qua konocas vua febla punto,
Qua trovas ol facile, qua vundas per sua vidado,
E di qua la mortigiva frapo mortigante plezas.

POLYEUKTOS

Me fugez, pro ke oportas !

.....

CENO II

Polyeuktos, Nearkos, Paulina, Stratonike.

POLYEUKTOS

Adio, Paulina, adio !
Ne plu tarde kam pos un horo me retrovenos hike.

PAULINA

Qua motivo tante urjanta koaktas vu ekirar ?
Ka la honoro koncernesas ? Ka la vivo ?

POLYEUKTOS

Koncernesas multe plu grava kozo.

PAULINA

Qua do esas ta sekretajo ?

POLYEUKTOS

Uldie vu konocos olu : me livas vu kontrevole ;
Ma ya oportas !

PAULINA

Ka vu me amoras ?

POLYEUKTOS

Me vu amas,
Deo lo atestez, multe plu kam me ipsa ;
Ma..

PAULINA

Ma mea chagreno ne povas emocigar vu !
Vu havas sekretaji quin me ne darfes konoceskar !
Quala pruvo di amoro !... Pro nia mariajo,
Grantez a me ca nura dio.

POLYEUKTOS

Sonjo pavorigas vu ?

PAULINA

Vana esas olua presigni,
Me lo savas ; ma me ya amoras vu... e pavoras.

POLYEUKTOS

Ne timez ulo mala dum unhora absenteso,
Adio ! vua lakrimi tro dominaceskas me ;
Me ja sentas mea kordio pronta revoltar,
E nur fugante, me povos rezistar ol.

.....

CENO III

Paulina, Stratonike.

PAULINA

Irez do, ne suciez mea plori, kurez e hastez
Renkontre al morto quan la dei predicis a me ;
Sequez ta fatal povo di tua funesta destini
Qua forsan livras tu a la manui dil asasineri...

Tu vidas, ho kara Stratonike, en qual epoko ni vivas :
Yen nia dominaco sur l'anmi dil viri ;
Yen quo restas a ni, e la kustumal efiko
Di l'amoro quan li ofras, e dil promisi quin li facas a ni.
Tam longe kam li esas nur amoranti, ni esas suverena,
E til nia konquesteso li traktas ni quale rejini,
Ma pos la mariajo li suafoye esas reji.

STRATONIKE

Vun amarar Polyeutkos ne falias ;
Se en ica kazo il ne konfidencas a vu omno,
Se il departas malgre vua lakrimi, lo esas ago prudenta,
Ne tristesez pri lo, e, quale me, judikez
Kom plu oportuna ke il celez a vu la motivo,
E vu certigesez ke il esas justa.
Konvenas ke nia spozo celez a ni ulo,

Ke ulfoye il esez libera e ne su abasez
Til justifikar a ni omna sua pazi.
Gespozi quaze per unika kordio same joyas e sufras,
Ma ol tamen havas funcioni diversa,
E la lego di Himen, qua igas vi unionita,
Ne postulas ke il tremez kande vu tremas.
To quo pavorigas vu ne povas trublar lu :
Il esas Armeniana e vu esas Romana,
E vu ya savas ke nia du nacioni
Pri ta questioni ne havas simil idei :
Irga sonjo judikesas da ni kom ridindajo,
Ol ne pozas en ni espero... nek timo, nek skrupulo ;
Kontraste, ol en Roma fideme aceptesas
Kom exakt imajo dil fataleso.

PAULINA

Irge quante poka kredon ol obtenas de vi,
Me opinionas ke tua pavoro egalesus la mea,
Se sama horrorindaji frapabus tua spirito,
O se a tu me nur naracabus oli.

STRATONIKE

Ofte konfidenco alejas chagreno.

PAULINA

Askoltez. Ma bezonesas ke me dicez a tu plu multo,
E ke, por plu bone komprenar tante trista naraco,
Tu saveskez mea febleso e mea altr amori :
Honesta muliero darfas senshame konfesar
Ta surprizi dil sensi quin la raciono vinkas ;
Nur tal asalti igas la vertuo brilar,
Ed on dubas pri kordio qua ne ja militis.

En Roma, ube me naskis, ica defelica vizajo
Ravisis la kordio di ul kavaliero Romana ;
Il nomesis Severus... exkuzez la sospiri
Quin ecitas ankore ta nomo a me tro kara.

STRATONIKE

Kad il esas ta qua recente, per sakrifiko dil vivo
Salvis de la enemiki vua imperiestro Decius ;
Qua mortante arachis la vinko de lia manui,
E igis la fortune retrovenar de la Persi a la Romani ;
Quan inter tanta mortinti imolita por lua mastro
On ne povis ri-trovar od adminime ri-konocar ;
Por qua, sume, Decius, po tante bela prodaji,
Tante pompoze erektigis vana tombegi ?

PAULINA

Ho ve ! to esis lu, e nultempe nia Roma
Genitis plu grand anmo, nek vidis plu nobla homo.
Pro ke tu konocas lu, nulon pri lu me a tu dicos.
Me amoris ilu, ho Stratonike : con ya il meritis.
Ma poke utilesas merito... sen fortune.
Che lu, olta esis granda, olca mikra ed ordinara :
Funesteg obstaklo quan vertuoz amoranto
Tro rare povas vinkar apud la patro di l'amoratino !

STRATONIKE

Bel okazono por forta konstanteso !

PAULINA

Dicez prefere : por shaminda e fola rezisto
Qua nomizesus vertuo nur da yunino
Intencanta, pro egoist avantajo, faliar sua devo.
Dum ta grand amoro quan me havis a Severus,
Me expektis spozo de l'arbitrio di mea patro,
Esante sempre pronta aceptar lu ; e nultempe mea lango
Konfesis l'amoro quan mea okuli revelis.
Severus posedis mea kordio, deziri, pensado ;
Me ne celis de lu quante me esis kordie-vundita :
Ni kune sospiris e deploris nia desfortunaji,
Ma, vice esperon, il nur plorin obtenis ;
E, malgre sospiri tante dolca e bonaugura,

Mea patro e mea devo esis ne-flexebla.
Fine, me livis Roma e ta perfekt amoranto,
Por akompanar adhike mea patro en lua gubernio.
Ed ilta, desesperante, refujis aden l'armeo
Por querar la famo di glorioza morto.
La ceteron tu savas ; mea arivo adhike
Igis me renkontrar Polyektos e me charmis lua okuli ;
E, pro ke il esas la chefo di la hika nobelaro,
Mea patro prizegis ke il divenis amorauto a me,
E per lua alianco kredis su certigita
Pri divenor plu timinda e plu estimata :
Il aprobis lua amoro e decidis la mariajo ;
E, kande me vidis me destinata por lua spozo-lito,
Me, pro devo, donis a lua afeciono
Omno quon l'altru obtenabis pro inklineso.
Se tu dubas pri lo, agnoskez lo per la timo
Da qua tu vidas mea anmo vundata en ica trista dio.

STRATONIKE

Ol suffice manifestas quantege vu amoras lu...
Ma qua sonjo, cetere, pavorigas vua kordio ?

PAULINA

Me sonje-vidis ilu canokte, lu, ta desfelica Severus,
Kun manui venjema ed okuli irace-ardoranta ;
Lu ne esis kovrita per ta trista raji
Quin fantomo dezolata adportas de la tombi ;
Lu ne esis travundita da ta glorioza stroki
Qui, supresinte lua vivo, eternigas lua nomo ;
Lu semblis triumfanta e tala quala nia Cesar,
Kande ica vinkoze sur sua charo eniras Roma.
Pos ke me kelke pavorabis ye lua aparato,
Lu dicis a me : « Grantez ad irgu quan tu volos la favoro
Qua debesas a me, ho ne-gratitudoza, e, ca dio fininte,
Plorez libere la spozulo quan tu preferis kam me. »
Ye ta paroli me fremisis, mea anmo troubleskis ;

Pose, despia amaso de kristani,
Por hastigar la realigo di ta fatal diskurso,
Jetis Polyeuktos ye la pedi di lua rivalo.
Subite, por sokursar lu me advokis mea patro.
Ho ve! — lo esas to quo igas me pardesesperar —
Me vidis mea patro ipsa, tenante poniardo en la manuo,
Enirar kun brakio levita por trapikar lua pektoro.
Lore, mea doloro tro akra konfuzigis ita imaji ;
La sango di Polyeuktos satisfacis lia furii ;
Me ne savas quale nek kande li ocidis lu,
Ma me savas ke a lua mortigo omni kontributis :
Yen quala esis mea sonjo.

STRATONIKE

Advere, ol esas trista ;

Ma vua anmo devas rezistar ta pavoro :
Ta viziono povas per su genitar kelka pavoro,
Ma ne darfas donar a vu justa teroro.
Ka vu povas timar mortinto ? Ka vu mustas timar patro
Qua afecionas vua spoza, quan vua spoza veneracas,
Qua per justa selekto donis vu kom spoza a lu
Por igar lu hike sua ferma e fidinda helpanto ?

PAULINA

Lu ipsa dicis a me lo sama e mokas mea pavori ;
Ma me timas la komploti e la sorci dil kristani,
Me timas ke la kristana trupacho, ye mea spoza
Venjos tante multa sango quan varsis mea patro.

STRATONIKE

Lia sekto esas dementa, despia e sakrilejema,
Ed en sua sakrifiko uzas sorcili ;
Ma lia furio saciesas per ruptar nia altari :
Li odias nur la dei e ne la homi,
Irge quanta severeson on praktikas kontre li,
Li sufradas sen-murmure e mortas joyoze ;

E, depos ke li traktesas quale Stato-kriminanti,
On ne povas akuzar li pri un sol asasino.

PAULINA

Taceskez, mea patro venas.

.....

CENO IV

Felix, Albinus, Paulina, Stratonike.

FELIX

Ho filiino ! da tua sonjo
Me, quale tu, en stranja pavori sinkesas.
Quante me timas olua efekti, qui semblas proximeskar !

PAULINA

Qua pavoro subite emocigas vu ?

FELIX

Severus ne esas mortinta.

PAULINA

Quale nin domajas lua vivo ?

FELIX

Il esas la favorato di l'imperiestro Decius.

PAULINA

Pro salvir lu ek l'enemika manui,
Il darfis esperar tante alta rango.
La Fato, oftege desfavoroz al noblega kordii,
Ulfoye rezolvas agar yuste por li.

FELIX

Il ipsa venas adhike.

PAULINA

Il venas ?

FELIX

Tu balde vidos lu.

PAULINA

Lo esas troa ! Ma quale vu povas savar lo ?

FELIX

Albinus renkontris lu en la vicina ruro ;
Amaso de kortani akompanas lu,
E lo sufice montras quanta esas lua rango ed influo ;
Nu ! Albinus, ridicez ad el to quon ilua servisti dicis a tu.

ALBINUS

Vu savas quala esis ta granda kombato
Quan lua su-sakrifiko igis tante fortuneza por ni,
Kande l'imperiestro kaptita, liberigite da lua manuo,
Ri-fortigis sua trupo ja deskurajigita,
Dum ke lua braveso opresesis da l'ennemika tro-multeso.
Vu savas quanta honori tributesis a lua mani,
Pos ke on ne povabis trovar lu inter la mortinti.
Nam la rejo di Persia imperabis forportar lu.
Ca monarko, spektinte lua prodaji e granda kurajo,
Deziris konoceskar lua vizajo ;
On pozis lu en la rejo-tendo ube la travundito,
Quankam semble mortinta, ecitis jaluzeso che multi ;
Balde lu montris ula vivo-signo ;
Ta jeneroza princo ravisesis pri lo
E, joyeskante, malgre sua recenta desfortuno,
Il honorizis la braveso di ta viro qua efektigabis ol ;
Il igis lu flegesar, la kuracado esis celata ;
E, kande pos un monato lua stando esis perfekta,
Il ofris ofici, federo, trezori,
E vane facis mil esforci por konquestar Severus.
Lore, laudeginte lua refuzi,

Il sendis a Decius kambio-propozo pri lu ;
E quik l'imperiestro, plenigita per joyo,
Ofris al Persa rejo lua frato e cent chefi segun lua selekto.
Tale la bravega Severus retro-venis en la kampeyo,
E recevis la preco di sua alta braveso ;
La favoro da Decius esis lua digna rekompenco.
Itere eventis kombato, e ni surprizesis,
Tamen ta desfortunajo efikis kresko di lua glorio,
Nam lu sola restauris l'ordino e prokuris la vinko
Tante bela e kompleta, e per tanta prodaji,
Ke tributo pagesis a ni, e paco eventis.
L'imperiestro, qua senlimite afecionas lu,
Pos ta granda suceso sendis lu en Armenia ;
Lu venas adhike por anunciar ta novajo
E facar homajo pri lo al dei per sakrifiko.

FELIX

Ho ! en qua stando jacas nun mea fortune !

ALBINUS

Yen to quon me saveskis de ulu de lua sequantaro ;
E me adkuris, Sinioro, por preparar vu ad lo.

FELIX

Ha, filiino, lu sendube venas por spozigar tu :
La su-dicanta sakrifiko esas por lu kozo poke importanta ;
Ol esas nura pretexto sugestita da l'amoro.

PAULINA

Lo esas posibla, nam il me amoris karege.

FELIX

Quanton il permisos a sua rankoro !
Til qua punto lua venjon ecitos
Justa iraco kun tanta potenteso !
Lu perisigos ni, ho filiino !

PAULINA

Il esas tro grandanma !

FELIX

Vane tu probas quietigar tua desfortunoza patro ;
Lu ruinos ni, filiino. Ha ! regreto qua mortigas me :
Ne prizir la vertuo pro ol sola !
Ha ! Paulina, tu ya troe obediis me ;
Tua inklineso esis bona, tua devo faliigis ol.
Quante avantaĵoza por me esabus tua rebeleso !
Ol shirmabus me kontre ica deplorinda situeso.
Se ula espero restas por me, ol nun jacas
Nur en l'absoluta dominaco quan tu havis sur lu.
Utiligez por l'avantaĵo di me l'amoro qua posedas lu,
E de ube venas mea malajo tu ektirez la remedio.

PAULINA

Me ! Me ri-vidor tante potenta vinkinto ?
Ed aparor koram okuli qui tra-vundas mea kordio ?
Ho patro ! me esas muliero e me konocas mea febleso ;
Me ja koncias ke mea kordio emocas pri lu
E, malgre mea mariaĵo-juro, ol forsan balde exhalos
Ul sospiro ne-digna de vu e de me.
Me ne volas vidar lu.

FELIX

Ri-fermigez kelke tua anmo.

PAULINA

Lu esas ankore aminda e me esas ankore muliera :
Pro la povo quan lua regardi havis a me,
Me ne audacas tote fidar a mea vertuo.
Me ne volas lun vidar.

FELIX

Oportas vidar lu, filiino ;
Se ne, tu sakrifikos tua patro e tua tota familio.

PAULINA

Me devas obediar, pro ke vu imperas ;
Ma ponderez la danjeri en qui vu enduktas me.

FELIX

Tua vertuon me konocas.

PAULINA

Ol sendube vinkos ;
Ne pri la rezulto pavoras mea anmo ;
Me timas ta harda kombato e ca granda trubli
Quin ja naskigas en me la rebelesko dil kordio ;
Ma, pro ke me koaktesas kombatar adverso amorata,
Grantez ke me darfos fortigar me kontre me ipsa,
E ke per kelka intervalo me preparos me a vidar lu.

FELIX

Me iras til avan la muri por aceptar lu ;
Rivokez dume tua depresita forco,
E meditez pri ke tu havas nia destino en tua manui.

PAULINA

Yes, me volas itere domtar mea sentimentu,
Por igar me viktimo di vua imperi.

AKTO II

.....

CENO I

Severus, Fabianus.

SEVERUS

Dum ke Felix ordinas la sakrifiko,
Ka me povos utiligar tempo tante oportuna por mea deziri ?
Ka me povos vidar Paulina e facar a lua bel okuli
La suprema homaĵo quan on facas a la dei ?
Me ne celas de tu ke por lo me venas ;
Lo cetera esas pretexto por alejar mea chagreno ;
Me venas sakrifikar, yes, ma a lua beleso
Me venas imolar omna mea voli.

FABIANUS

Vu vidos el, Sinioro.

SEVERUS

Ho kolmo dil joyo !

Ta kara belino grantas a me vidar el !
Ma ka me havas ankore ul influo a lua anmo ?
Kad ul restajo de amoro ankore videsas en el ?
Qua trublon o raviseson ecitas en el mea veno ?
Ka me darfas esperar omno de ta fortunoz intervido ?
... Nam me preferus mortar kam tro-uzar
La rekomendo-letri quin me havas por spozigar el ;
Li esas por Felix e ne por urjar el ;
Mea kordio nultempe rezistis lua deziri ;
E se la lua (por mea desfortuno) esus chanjinta,
Me ipse vinkus me e postulus nulo.

FABIANUS

Vu vidos el, lo esas omno quon me darfas dicar.

SEVERUS

Quo do fremisigas tu ed igas tua kordio sospirar ?
Kad ol ne plus amoras me ? Klarigez a me ta punto.

FABIANUS

Ka vu kredos me, Sinioro ?... Renuncez vidar el ;
Honorizez per vua amoro plu nobela mulieri :
Vu trovos en Roma mult altra amorantini,
E pro l'alta grado di vua potenteso e honoro,
La maxim eminenti aceptos vua amoro quale fortuna.

SEVERUS

Per tante desnobla sentimenti me abasus mea anmo ?
Me judikus Paulina kom inferior a mea destino ?
El ipsa plu bone kondutis, me devas imitar el,
E me prizas mea fortuna nur por meritar el.
Me vidos el, Fabianus, tua paroli tedas me ;
Ad el me facos homajo per ta alt ofico
Quan me chancoze aquiris en la kombati
Serchante morto digna de lua amoranto ;
Tale, lua esas mea rango, lua mea honori,
E lua esas lo omna di me.

FABIANUS

Tamen me itere dicas : ne ri-videz el.

SEVERUS

Ha ! lo esas troa ; fine explikez a me ta punto :
Kad el montris su kolda kande tu pregis elu ?

FABIANUS

Me timegas dicar lo a vu ; el esas...

SEVERUS

Nu ?...

FABIANUS

Mariajita.

SEVERUS

Sustenez me, Fabianus ; ta fulmino-stroko esas terorigiva,
E tante plu dolorigas me quante plu ol surprizas me.

FABIANUS

Sinioro, quon divenis vua grandanma kurajo ?

SEVERUS

En ta evento, la fermeso esas defacile praktikebla ;
Tanta chagreni opresas mem granda kordio ;
La maxim forta vertuo per lo senvigoreskas ;
E l'anmi dominacata da tanta bel amoro
Min troublesas dal morto kam da tala surprizi.
Me ne plus posedas me kande me audas ta novajo.
Paulina esas mariajita !

FABIANUS

Yes, de du semani ;
Polyeuktos, un de la plu eminenta nobeli de Armenia,
Juas l'imensa dolceso di lua mariajo.

SEVERUS

Adminime me ne darfas blamar el pro mala selekto ;
Polyeuktos esas nobela e decendas de rejo-sango.
Ma to feble alejas mea sen-remedia defeliceso ;
Ho Paulina ! videskar ke altru posedas vu !
Ho Cielo qua malgre omno konservis mea vivo,
Ho Fato qua ri-donis a me espero pri mea amoro,
Retro-prenoz ta favoro quan vi donis a me,
E retro-donez la morto quan vi for-prenis de me !...
Me tamen videz el, ed en ica tristega loko
Me par-mortez adiante el !
Kun-portante en mea kordio lua imajo che la mortinti,
Me darfez facar ad el homajo per mea expiro !

FABIANUS

Ponderez, Sinioro...

SEVERUS

Omno esas ponderita.

Qua perturbeson mustus timar kordio desesperanta ?
Kad el ne konsentas ?

FABIANUS

Yes, Sinioro, tamen...

SEVERUS

Ne importas.

FABIANUS

Ta bitra doloro mem plu-bitreskos.

SEVERUS

Co ne esas malajo quan me intencas remedior ;
Me deziras nur vidar el, sospirar e mortar.

FABIANUS

Vu forsan eruptos koram el ;
Amoranto qua perdis omno ne plus egardas irgo ;
En tala intervido lu sequas sua emoco,
E ruktas nur insulti ed impreki.

SEVERUS

Tu judikez me plu bone ; mea respekto duras ankore ;
Me, quankam extreme desesperanta, amegas el.
Ka me darfas facar ad el ul reprocho ?
Pri quo me darfas akuzar el qua promisis a me nulo ?
El ne esas perjurinta ; el ne esas frivola :
Lua devo, mea chanco ed elua patro desfelicigis me,
Ma lua devo esis santa e lua patro esis justa.
A la fato me imputas la tota malajo ;
Per fortune plu frua, quankam min alta,
Me konquestabus lua patro e konservabus el ;
Me tro multe ma tro tarde fortuneza ne povis aquirar el.
Lasez do me vidar el, sospirar e mortar.

FABIANUS

Yes, me iras certigor el ke en ica extrema desfeliceso
Vu esas sat forta por vinkar vu ipsa.
Same kam me el timis ta spontana emoco
Quan ne-expektita abandono ecitas che sincer amanti,
E di qua la violenteso esas tante trubliva
Ke on devas ne iritar ol per la prezenteso di l'amorato.

SEVERUS

Fabianus, me videskas el...

FABIANUS

Memorez, Sinioro...

SEVERUS

Ho ve ! el amoras altru ; altru esas lua spoza !

.....

CENO II

Severus, Paulina, Stratonike, Fabianus.

PAULINA

Yes, ho Severus, me amoras lu e ne exkuzas me pri lo ;
Irg altru kam me flatez ed iluzionigez vu,
Paulina esas noblanma e parolas sincerakordie.
Ne la rumoro pri vua morto igis me renuncar vu.
Se la dei volabus ke me povis selektar mea spoza,
Me donabus me a vu pro vua sola vertui,
E la hardaji di vua unesma destino
Nule diminutabus l'efikiveso di vua merito.
Me admiris che vu sat multa prizinda doti
Por preferar vu kam la maxim fortuneza reji ;
Ma pro ke mea devo impozis a me altra legi,
Irg quala spozon mea patro selektabus por me,
Mem se vu adjuntabus brilo di krono
A ta granda potenteso quan vu aquiris per prodaji,
Mem se me vidabus vu, mem se me odiabus lu,

Me ya jemabus pri lo, ma me obediabus mea patro.
E mea raciono, dominacante mea pasioni
Blamabus mea jemi e fuzabus mea odio.

SEVERUS

Quante felica vu esas povar per kelka jemi
Facile remediari vua omna chagreni !
Tale, vu sempre dominacas vua deziri,
E tra la maxima chanji vu restas ferma ?
Vua sentimentu povas pasar de la maxima fervoro
Til l'indiferenteso e forsan til la desamo ?
E pro vua fermeso vu igas senpene
La favoro sucedar la desprizo, e l'amoro sucedar l'odio ?
La dei volez ke me havus kelko de vua mento od vertuo
Por alejar la malajo di mea depresita kordio !
Kelka jemi o regreto-lakrimi
Ja konsolacabus me pri vua abandono.
Mea raciono dominacabus febleskint amoro,
E de l'indiferenteso irus til oblivio ;
E mea ardoro de lore su regulante segun la vua,
Me judikus me felica inter la brakii di altru.
Ho tre amorinda muliero, qua troe ravisis me,
Ka lo esas amarar e ka vu amoris me ?

PAULINA

Me troe manifestis lo, Siniore, e se mea anmo
Povus represar la restajo de sua amoro,
Ha ! me evitus rigoroza tormentoso !
Mea raciono advere domtas mea sentimentu,
Ma malgre ke ol kelke guvernas plu vere kam imperas li,
E quankam me extere aspektas senemoca,
Mea internajo esas plena de trublo e revolto.
Me ne savas qua charmo inklinas me a vu ankore ;
Forta ya esas mea raciono, ma granda esas vua merito :
Me ankore nun vidas ol tala quala ol esis
Kande ol igis ardorar mea kordio.

Ol tante plu forte postulas mea amoro
Quante plu ol radias per potenteso e glorio,
Quante plu ol omnaloke tranas dop su la vinko,
Quante plu bone me konocas lua preco, e quante min ol de-
La jeneroza espero quan me konceptabis de ol. [ceptis
Tamen la sam devo qua vinkis ol en Roma,
E qua hike submisas me al yuri di spozo,
Tante efikive repulsas la forco di ta granda charmivi
Ke ol laceras mea anmo sen shanceligar ol.
Lamentez pri ta severa vertuo qua kontre-agas nia deziri,
Tamen laudez ol pro ke ol samtempe vinkas
E vu e mea kordio. E reflektez
Ke se me esabus min ferma e sincera en mea devo,
Me ne meritabus l'amoro dil granda Severus.

SEVERUS

Ha ! Siorino, exkuzez mea sen-reflekta doloro
Qua ne plus konocas ulo altra kam mea violenta desfelicoso :
Me qualifikis variemeso e judikus kom krimino
La maxim sublima praktiko di ta devo.
Tamen ne tante klare montrez a mea dezolata kordio
La grandeso di vua valoro e la graveso di mea perdo ;
Celez, me pregas, ta extraordinara vertuo
Qua exaltas mea amoro saminstante kam ol separas ni,
E lasez vidar defekti qui povus adminime
Diminutar mea doloro e mea amoro.

PAULINA

Ho ve ! ta vertuo, quankam ol fine esas ne-vinkebla,
Sat klare lasas vidar anmo tro sentema.
Pri lo atestas mea plori e ca senkuraja sospiri
Quin harda memoro di nia flamo igas me exhalar :
Tro povoz efekti di vua amorinda prezenteso
Kontre qua mea devo tro feble defensas me !
Ma se vu vere estimas mea vertuo,
Salvogardez mea glorio pri olca, e cesez vidar me.
Sparez a me lakrimi fluanta por mea shamo ;

Sparez a me amoro quan me regrete vinkas ;
Sparez a me, fine, ca trista konversi
Qui nur iritas vua e mea tormenteso.

SEVERUS

Me tale renuncar la sola bonajo qua restas a me ?

PAULINA

Fugez vidajo funesta por ni omna du !

SEVERUS

Quala rekompenco a mea amoro ! quala frukto di mea labori !

PAULINA

Lo esas la sola remediilo qua povas kuracar nia malaji.

SEVERUS

Me volas mortar per le mea : prizez memorar li.

PAULINA

Me volas remediari le mea : li polutus ma glorio.

SEVERUS

Ha ! pro ke vua glorio decidas lo,
Oportas ke mea doloro cedez a lua avantajo.
Kad esas ulo quan vua glorio ne obtenus de me ?
Ol igas me itere sorgar la mea ;
Adio ! Me balde queros en la kombati
Ta ne-mortiveso quan nobla morto prokuras,
E per heroal ocideso me digne realigos
La profitoza espero quan naskigis mea unesma prodaji,
— Se nur me, pos ica mortigiva stroko dal fato,
Esas ankore sat vivoza por irar renkontre al morto.

PAULINA

Pri me, di qua la tormenteso kreskas per vua vido,
Me evitos vidar vu mem dum vua sakrifiko ;

E, solitare en mea chambro celante mea regreti,
Me direktos al dei por vu sekreta deziri.

SEVERUS

Volez yusta deo, saciate da mea desfortuno,
Grantar joyo e multa yari a Polyeuktos e Paulina !

PAULINA

Volez Deo ke Severus, pos tanta desfortuno,
Trovez feliceso digna de lua braveso !

SEVERUS

Me trovis ol che vu.

PAULINA

Me dependis de patro.

SEVERUS

Ho severa devo qua igas me desesperar e perisar !
Adio ! ho tro vertuoz e charmant amorato !

PAULINA

Adio ! ho tro desfelic e perfekt amoranto !

.....

CENO III

Paulina, Stratonike.

STRATONIKE

Me kompatis vi omna du ; pro lo me ankore ploras ;
Ma vua sprrito adminime forjetis sua pavoro ;
Vu klare videskas ke vua sonjo esas vana :
Severus ne venis kun manui venjema.

PAULINA

Se vu kompatas me, lasez me adminime repozar ;
En mea doloro tu ri-novigas mea timo ;

Grantez ke mea trublita spirito kelke ri-kalmeskez,
E tu ne oprez me per itero di mea malaji.

STRATONIKE

He quo ! vu ankore timas ?

PAULINA

Me timas, Stratonike, *

E, quankam me poka juste pavoras,
Ta ne-justa pavoro sencese ri-produktas
L'imajo dil desfelicaji quin me sonje-vidis lastanokte.

STRATONIKE

Severus esas jeneroza.

PAULINA

Malgre lua moderemeso,
Me sempre vizione vidas Polyuktos sangoza.

STRATONIKE

Vu vidas lua rivalo expresar bon-deziri por lu.

PAULINA

Me mem kredas ke il sustenus lu se to bezonesus,
Tamen, sive justa sive ne-justa esas ta kredo,
Lua restado en ica loko esas sempre timinda da me ;
Irge quale lua vertuo igos lu agar,
Lu esas potenta, lu amoras me e venis por spozigar me.

.....

CENO IV

Polyuktos, Nearkos, Paulina, Stratonike.

POLYEUKTOS

Vu varsas troa lakrimi ; esas tempo sikigar li,
E cesigar vua doloro e pavoro ;

Malgre la fals auguri da vua dei,
Me vivas, Siorino, e vu ri-vidas me.

PAULINA

La dio esas ankore longa, e yen quo maxime terorigas me :
Duimo di l'augurajo esas ja realigita :
Me kredis Severus mortinta, e yen ke me vidas lu hike.

POLYEUKTOS

Me savas lo ; ma me ya poka sucias pri lo.
Me esas en Melitene, ed irge quala esas Severus,
Vua patro esas la hika guvernisto, a me estimesas hike.
Meaopinione, on ne darfas juste timar
Trakizo da kordio tala quala ta di Severus.
On informabis me ke il vizitas vu,
E me venis por honorizar lu segun lua merito.

PAULINA

Il ne poka trista e konfuza jus livis me ;
Ma me igis lu promisar ke lu ne plus vizitos me.

POLYEUKTOS

Quo ! vu suspektas me pri jaluzeso ?

PAULINA

No ! lo esus insultar ni omna tri.
Me nur sekurigas mea quieteso quan trublas lua regardi ;
Vertuo mem maxim solida devas evitar la riski :
Qua su expozas al danjero konsentas perisar ;
Nu, me sincere dicis a vu ke depos ta instanto
Kande la granda merito di Severus acendis mea amoro,
Lua prezenteso sempre povas charmar me.
Me redeskus surprizar per lua charmo
E samtempe doloras defensar me kontre ol ;
E, quankam vertuo vinkas ta amoro,
Penoza esas la vinko e shamoza la kombato.

POLYEUKTOS

Ho tro perfekta vertuo e tro sincera devo,
Quanta regretin vi efektigas a Severus !
Ma quante dolca vi esas a mea kordio amoroza,
Nam vi igas me felica ye detrimento di nobla amoro !
Quante plu me konsideras mea defekti e kontemplas vi,
Tante plu me admiras. . .

.....

CENO V

Polyeuktos, Paulina, Nearkos, Stratonike, Kleon.

KLEON

Sinioro, Felix advokas vu en la templo :
La viktimo esas selektita e la popolo genupozinta ;
E, por sakrifkar, on nur vartas vu.

POLYEUKTOS

Irez, me balde sequos tu. Ka vu venas kune, Siorino ?

PAULINA

Severus timas mea prezenteso qua iritas lua amoro :
Me exekutos mea promiso, e me ne plus volas vidar lu.
Adio ! vu vidos lu ibe ; pondrez lua povo,
E memorez quante lu favoresas da l'imperiestro.

POLYEUKTOS

Ne suciez : lua influo havas nulo pavorigiva por me ;
Me konocas la grandeso di lua anmo
E nur per reciproka egardi ni inter-kombatos.

.....

CENO VI

Polyeuktos, Nearkos.

NEARKOS

Adube vu intencas iror !

POLYEUKTOS

En la templo, ube me advokesis,

NEARKOS

Quo ! partoprenar la vovi di pagana trupo ?
Ka vu ja oblivias ke vu esas Kristano ?

POLYEUKTOS

E vu, qua igis me Kristana, ka vu memoras vua Kristaneso ?

NEARKOS

Me odiegas la falsa dei.

POLYEUKTOS

Nu, me abominas li.

NEARKOS

Me judikas lia kulto kom despia.

POLYEUKTOS

Me judikas ol kom funesta.

NEARKOS

Fugez do lia altari.

POLYEUKTOS

Me volas renversar li.

E faligar l'idoli o mortar en lia templo.
Nu, kara Nearkos, ni irez koram la popolo
Mokar l'idol-kulto e montrar quala viri ni esas.
La cielo expektas to de ni, ni devas realigar lo ;
Lon me jus promisis e quik exekutos.

Me dankas Deo, quan tu konocigis da me,
Pro ke Lu tante balde preparis ta okazono
En qua Lua benigneso, pronta por kronizar me,
Ja degnas probar la kredo quan Lu jus grantis a me.

NEARKOS

Tala zelo esas tro fairoza ; voluntez moderar olu.

POLYEUKTOS

Me ne povas esar tro zeloza por Deo quan me adoras.

NEARKOS

Vu riskas mortor.

POLYEUKTOS

Me ambicias mortar pro Lu.

NEARKOS

E se vua kordio febleskos ?

POLYEUKTOS

Lu ipsa fortigos me.

NEARKOS

Lu ne imperas precipitar su en la morto.

POLYEUKTOS

Quante plu voluntara ol esas, tante plu meritoza.

NEARKOS

Sen querer ol, suficas vartar e sufrar.

POLYEUKTOS

Ta regrete sufras qua ne audacas sufrar.

NEARKOS

Ma en ta templo la morto esas certa.

POLYEUKTOS

Ma en la cielo la palmo ja esas preparita.

NEARKOS

Ta palmo meritezez per santa vivo.

POLYEUKTOS

Se me durus vivar, mea peki povus frustrar me de olu.
Pro quo riskar to quon morto sekurigas ?
Kad morto qua apertas la cielo povas semblar harda ?
Me esas Kristana, ho Nearkos, me tote esas lo :
La kredo quan me recevis aspiras ta efekto.
Qua fugas, senkuraje kredas, e lua kredo esas mortinta.

NEARKOS

Sparez vua vivo qua importas a Deo ipsa,
Vivez por protektor la Kristani en ica lando.

POLYEUKTOS

L'exemplo di mea morto plu bone fortigos li.

NEARKOS

Ka vu deziras mortar ?

POLYEUKTOS

Ka vu prizas vivar ?

NEARKOS

Me ne povas celar ke me pene sequas vu :
Pro la hororo dil tormenti, me timas sukombor.

POLYEUKTOS

Ta ne timas faltar qua marchas audacoze ;
Deo segun-bezone grantas a lu forco infinita.
Qua timas renegor Deo ja renegas Lu en sua anmo ;
Qua judikas povor facar lo ne fidas a sua kredo.

NEARKOS

Qua timas nulo esas prezuntoza.

POLYEUKTOS

Me expectas omno de Lua graco e nulo de mea febleso.
Ma, vice ecitesar da vu, me mustas citar vu ;
De ube venas vua koldeso ?

NEARKOS

Deo ipsa pavoris pri mortar.

POLYEUKTOS

Lu tamen su ofris. Ni imitez ta sant esorcio,
Ed erektez Lu altari sur amaso de idoli ruptita.
On devas (me ankore memoras vua paroli)
Ne egardar, por plezar a Lu, spozino, havaji e rango
E, pro Lua glorio, riskar e varsar sua tota sango.
Ho ve ! quon vu agis pri ta perfekt amo
Quan vu lore deziris a me e quan me nun deziras a vu ?
Se kelko de ol ankore restas che vu, ka vu ne emulesas
Pri ke me, novica Kristano, esas plu zeloza kam vu ?

NEARKOS

Vu esas recente baptita, e vu esas animata
Da baptal graco quan nula peko che vu febligis ;
Ol esas ankore integra e tote efikiva,
Ed omno semblas posibla a lua impetuoza ardoro.
Ma ta sama graco, che me diminulita
E sencese febligita per mil peki,
Esas tante langoroza pri la grand agi,
Ke irgo semblas ne-posibla a lua senvigoreso.
Ta shamoza laxeso e senkuraja pretexti
Esas puniso quan mea kulpi atraktis ad me,
Tamen Deo, a qua on sempre devas fidar,
Grantas a me vua exemplo por fortigar me.
Nu ! kara Polyuektos, ni irez koram la popolo

Mokor l'idol-kulto e montror quala viri ni esas ;
Deo volez ke me donos a vu l'exemplo dil sufro
Quale vu donas a me l'exemplo dil su-ofro !

POLYEUKTOS

Per ta sant entuziasmo quan la cielo sendas a vu,
Me ri-konocas Nearkos, e joye-ploras pri lo.
Ni ne perdez plusa tempo : la sakrifiko esas prontigita ;
Ni irez adibe defensor la kauzo dil vera Deo ;
Ni irez adibe fulor sub nia pedi ta ridinda fulmino
Per qua kredachema popolo armizas putrinta lignajo ;
Ni irez lumizor ta funesta blindeso ;
Ni irez pecigor ta petra e metala dei ;
Ni livrez nia vivo a ta cielal ardoro ;
Ni igez Deo triumfar e Deo dispozez lo cetera !

NEARKOS

Ni irez igor Lua glorio brilar koram omni,
E mortor por Kristo quale Lu mortis por ni !

AKTO III

.....

CENO I

PAULINA

Quanta sucii flukuanta e quanta konfuza nubi
Prezentas a mea okuli variant inaji !
Ho ! dolca tranquilesa quan me ne audacas esperar,
Quante tua deala radio tardesas por lumizar me !
Mil emoci, produktita da mea trublo,
En mea agitata kordio su alterne destruktas :
Nek l'espero nek la pavoro persistas en me.
Mea anmo, impresata per omno quon ol imaginas,
Presentas lore mea feliceso, lore mea ruineso,
E tante heziteme sequas ta van imaji
Ke ol ne povas nek tote esperar nek tote pavorar.
Severus sencese konfuzigas mea imaginado :
Me esperas pro lua vertuo, ma timas lua jaluzeso ;
E me ne audacas ekspektar ke Polyeuktos
Povos regardar sua rivalo per indiferenta okuli.
Pro ke inter du rivali existas odio fatala,
L'intervido facile povos finar per disputo :
L'unu vidas altru posedar to quon il ipsa kredas meritar,
L'altru vidas desesperinto tro potenta.
Irge quante racionoze lia anmi guvernesas,
L'unu envidias, e l'altru suspektas ;
La shamo di insulto quan singlu de li
Kredus riceviri o timus riceviri,
Subite konsumante lia pacienteso,
Povus formacar iraco e desfido,
E livrar malgre li la spoza e l'amoranto
A lia reciproka rankoro . . .
Ma quante stranja kimeron me imaginas,

E quante ne-juste me judikas Polyeuktos e Severus !
Quale se la vertuo di ta du nobla rivali
Ne povus liberigar li de ta vulgara defekti !
Li du omna dominacas sua sentimenta,
Ed esas tro altaranga por ceder a tala desnoblaji.
Li intervidos en la templo quale grandanma viri...
Ma li, ho ve ! intervidos, e lo esas multo por li.
Kad utilesos a mea spozo esar en Melitene
Se Severus direktos kontre lu l'aglo Romana,
E se mea patro, qua esas guvernoro, timos ta favorato
E ja repentis pri la selekteso di mea spozo ?
Mea febl espero apene briletas,
Ol naskante abortesas e forpulsesas da pavoro ;
E to quo mustus fermigar ol, disipas ol.
Ho dei ! igez ke mea pavoro esez ne-justa.
Ma me volas saveskar quo eventis.

.....

CENO II

Paulina, Stratonike.

PAULINA

Nu, ho mea Stratonike,

Quale finis ta pompoza sakrifiko ?

Kad ita grandanma rivali intervidis en la templo ?

STRATONIKE

Ha ! Paulina.

PAULINA

Ka mea deziri deceptes ?

Pri lo me perceptas mala indico sur tua vizajo.

Ka li interdisputis ?

STRATONIKE

Polyeuktos, Nearkos, la Kristani...

PAULINA

Nu, parolez ! La Kristani...

STRATONIKE

Me ne povas.

PAULINA

Tu preparas mea anmo por stranja chagreni.

STRATONIKE

Vu ne povus havar plu justa chagreno-motivi.

PAULINA

Kad li asasinis lu ?

STRATONIKE

Lo esus poka.

Vua tota sonjo esas realigita, Polyeuktos ne plus esas...

PAULINA

Il esas mortinta !

STRATONIKE

No, il vivas ; ma (ho ! superflua plori).

Ta grandkordia e noblanma viro

Ne plus esas ta spozo tante charmoz a vua okuli ;

Il esas samtempe enemiko di la Stato e dil Dei.

Maligno, infamo, rebelo, perfido,

Trahizero, kriminero, konspirero,

Pestozo abomininda da omna boni,

Despia sakrilejero : unvorte, Kristano.

PAULINA

Ca vorto suficabus sen ta torento de insulti.

STRATONIKE

Ka ta qualifiki pri Kristani esas ne-yustaji ?

PAULINA

Il meritas oli se il adheris al Kristana kredo.

Tamen il esas mea spozo, ed a me tu parolas,

STRATONIKE

De nun vu nur konsiderez quala deon il adoras.

PAULINA

Me amoris lu pro devo : ta devo duras ankore.

STRATONIKE

Il nun donas a vu motivo por odiar lu :
Qua trahizas nia omna dei povabus trahizar vu.

PAULINA

Me amorus lu ankore unem se lu trahizabus me ;
E se tal amoro astonas tu,
Saveskez ke mea devo ne dependas de la lua :
Lu kulpez, se lu volas ; me devas permanar fidela.
Quo ! se il amorus altru, ka me esus yurizita
Cedar, segun lua exemplo, a senracion ardoro ?
Quankam il esas Kristana, me ne hororas lu ;
Me afecionas lua persono ed odiegas lua erero,
Ma qual sentimentin mea patro manifestas pri lo ?

STRATONIKE

Esas en lu celata furio, extrema iraco
Mixita kun restajo de amikeso
Qua igas lu mostrar ul kompato a Polyeuktos.
Il ne volas aplikor a lu puniso
Ante igir lu spektar la tormento dil trahizera Nearkos.

PAULINA

Quo ? Nearkos... anke lu ?

STRATONIKE

Nearkos misduktis lu :
Lo esas la tristega frukto di lia ancien amikeso.
Ta perfido cadie arachinte Polyeuktos de vua brakii,
Fortranis lu, malgre lu, ad la bapteso.

Yen la grav e misterioza sekretajo
Quan vua kurioz amoro ne povis ekstraktar de lu.

PAULINA

Lore tu blamis me pro esar tedanta.

STRATONIKE

Ha ! me ne previdis tanta desfortuno.

PAULINA

Ante abandonar mea anmo a mea doloro,
Me, kom spozino e kom filiino, esperas
Sucesor vinkar mea spozo o cedigar mea patro.
Se mea povo falios pri singlu de li,
Me aceptos konsilo nur de mea desespero.
De nun, tu savigez da me to quon li agis en la templo.

STRATONIKE

Esas despiajo di qua nul exemplo til nun eventis ;
Me ne povas pensar pri lo sen quik fremisar,
E me timas kriminar naracante lo a vu.
Per poka vorti saveskez lia brutatra insolenteso.

La sacerdote apene obtenabis la silenco,
E direktabis sua regardi vers Oriento,
Kande li manifestis sua ne-respektozeso.
Ye omna okazioni dum la ceremonio
L'unu e l'altru emule estalis sua dementeso,
Publike mokis la sakra ritui,
E desprizeme parolis pri la dei invokata.
Pro to omn asistanti murmuras e Felix iraceskas ;
Ma li du eruptas per plu grand insulti :
« Quo ! dicis ad il Polyeuktos per plu-lautigita voco,
« Ka vu adoras petra e ligna dei ? »
Ma nur dispensez me del naraco dil blasfemi
Quin li du vomis kontre Iupiter ipsa.
Akuzi pri adultero ed incesto esis le minim grava de oli.

« Askoltez, il pose dicis, askoltez ho popolo, omni askoltez :
« La Deo di Polyektos e di Nearkos
« Esas l'absoluta monarko di la tero e dil cielo,
« L'unik ento ne-dependanta, l'unika mastro dil destino,
« L'unik eterna principo e suprega fino.
« Ta Deon dil Kristani on devas dankar
« Pro la vinki quin Lu grantis a l'imperiestro Decius,
« Nam de Lu sola dependas la militala sucesi ;
« Lu volas elevar Decius, ma Lu povus anke renversar lu ;
« Lua benigneso, e povo e yusteso esas senlimita ;
« Lu sola punisas, Lu sola rekompensas.
« Vi vane adoras monstri senpova ».
Pos ta vorti, li su precipitas, e renversinte
La sakra vazaj qui kontenas la vino e l'incenso ;
Li, sen timar Felix, sen timar la fulmino,
Kun egal furio kuras a l'altaro.
Ho dei ! kad on vidis ul'ul' tala ?
Ni spektas la statuo dil maxim potentia de la dei
Despie abatita e jacanta ye lia pedi,
La ceremonio perturbata, la templo profanacata,
La popolo sedicianta, fuganta e klamanta
Pro timo opresesar per l'iraco deala.
Felix... Ma yen il venas ; il ipsa naracos a vu lo cetera.

PAULINA

Quante sucioza ed emocoza esas lua vizajo !
Quante plena de tristeso ed indigno lu aspektas !

.....

CENO III

Felix, Paulina, Stratonike.

FELIX

Il audacis ostentar tanta insolenteso !
Koram la popolo ! Sub mea okuli ! La trahizero ! Pro to
[il mortigosos.

PAULINA

Permisez a vua filiino kisar vua genui.

FELIX

Me parolas pri Nearkos, ne pri vua spozo.
Ige quale il des-meritis ta dolca nomo « bo-filio »,
Mea kordio konservas por lu sentimento tenera,
E la graveso di lua krimino e di mea chagreno
Ne extingis la amo qua igis me selektar lu.

PAULINA

Me ne expektis min multo de vua patral benigneso.

FELIX

Me darfis imolar lu a mea just iraco ;
Nam vu ya savas qua hororindeson
Atingis la furio di lua despia audaco.
Vu povis adminime saveskar lo de Stratonike.

PAULINA

Me savas ke il koaktesos vidar la mortigosos di Nearkos.

FELIX

Pri lo rezolvenda il plu bone instruktosos
Per vidar la puniseso di ta qua misduktis ilu.
Dum spektado di sangoz amiko quan on mustas sequor,
Timo a morto e deziro a vivo.
Ri-dominacas l'anmo tante ne-rezisteble
Ke ta qua vidas mortar ne plus aspiras morto.
Exemplo plu forte impresas kam minaco :
Ta ne-diskret ardoro balde chanjesos a glacio,
E ni balde videskos ilua kordio trublita,
De me demandar pardonon por tanta despieso.

PAULINA

Ka vu povas esperar ke lu chanjos sua sentimentis ?

FELIX

Per la perdeso di Nearkos lu devas sajeskor.

PAULINA

Lu devas, ma ho ve ! quante vu me desquietigas !
E quanta trista danjeri minacas mea spozo
Se me mustas esperar nur de lua variemeso
La bonajo quan me esperis de vua patrara benigneso.

FELIX

Olcan me ya tro vidigas da vu, Paulina. grantante
Ke lu eskapez morto per quika repento.
A sama krimini me devis aplikar sam puniso ;
E me, agante diverse egardè ta du kulpinti,
Trahizis yusteso pro amo patrara ;
Pro lu me igis me ipsa kriminanta ;
E malgre vua timego, me expektis de vu
Plu multa danki kam lamenti.

PAULINA

Pro quo me dankus ta qua donas a me nulo ?
Me ya konocas la karaktero e mento Kristana ;
Lu permanas til la fino en sua obstinado,
E postular lua repento esas imperar lua morto !

FELIX

De lu dependas lua indulgèso. lu reflektez pri lo.

PAULINA

Grantez ol tote !

FELIX

Lu povas parmeritar ol.

PAULINA

Ne abandonez lu al furii di lua sekto !

FELIX

Me abandonas lu al legi a qui me debas respekto !

PAULINA

Ka bopatrulo tale helpas bofilio ?

FELIX

Lu agez a me quale me agas a lu !

PAULINA

Ma lu esas blindigita.

FELIX

A lu plezas lua blindeso :
Ta qua afecionas sua eroro ne volas agnoskar ol.

PAULINA

Ho, patro, pro la dei...

FELIX

Ne invokez la protekto di ta dei
Di qui la honoro postulas lua morto.

PAULINA

Li exaucas nia pregi.

FELIX

Nu, ilu pregez li !

PAULINA

Pro l'imperiestro quan vu reprezentas...

FELIX

Me havas en la manui lua autoritato, ma olcan lu konfi-
Por uzor ol kontre lua enemiki. [dis a me

PAULINA

Ka Polyeuktos esas rebelo ?

FELIX

Omna Kristani esas tala.

PAULINA

Ne traktez lu segun ta kruela reguli ;
Lu, spozigante Paulina, divenis vua familio-sango.

FELIX

Me konsideras lua kulpo, ne plus lua rango.
Kande Statal krimino adjuntasas a sakrilejo,
Familio ed amikeso perdas sua privileji.

PAULINA

Quante grava severeso !

FELIX

Min grava kam lua krimino.

PAULINA

Ho ! tro certa realigo di mea hororigiva sonjo !
Ka vu vidas ke vu perdos vua filiino same kam lu ?

FELIX

La dei e l'imperiestro pluvaloras kam mea familio.

PAULINA

La perdo di la du ne povas haltigar vu !

FELIX

Me mustas timar e la dei e Decius.
Ma ni ne ja havas ulo trista timenda.
Ka vu pensas ke lu obstinos en sua blindeso ?
Lu cadie ya semblis kurar a sua periso,
Ma lo esas premica ardoro di novica Kristano.

PAULINA

Se vu amas lu ankore, livez ta espero
Ke lu dufoye en un sam dio chanjos sua kreda :

Ultre ke la Kristani kustumas esar plu konstanta,
Vu expektos de lu troa variemeso.
Sua eroron lu ne sugis kun la lakto,
Nek recevis en sua anmo sen examenir ol :
Polyeuktos esas Kristana pro ke lu volis lo,
E lu eniris la templo kun ferma rezolvo.
Vu mustas konjektar pri lu same kam pri la ceteri :
Por li, periso esas nek shamoza nek tristega ;
Li queras glorio en desprizar nia dei ;
Ne regardante ca tero, li aspiras al cieli,
E, pro kreda ke morto apertas a li la pordo cielal,
Mem tormentate, lacerate, asinate (kad importas) ?
Li prizas la tormenti quale ni la plezuri,
Nam olti igas li atingar la deziregata skopo :
La maxim skaminda morton, li nomizas martireso.

FELIX

Nu, do Polyeuktos recevos quon lu deziras :
Ni ne plus parolez pri lo.

PAULINA

Patro mea...

.....

CENO IV

Felix, Albinus, Paulina, Stratonike.

FELIX

Albinus, kad lo esas parfacita ?

ALBINUS

Yes, Sinioro, e Nearkos expiacis sua krimino.

FELIX

Ka nia Polyeuktos vidis lu mortigesar ?

ALBINUS

Yes, ma ho ve ! ilu spektis lo per okuli deziroza.
Il aspiras sequor lu, vice retroirar ;
E lua kordio plu fermeskas, vice heziteskar.

PAULINA

A vu me ya lo predicis. Ho patro, me itere pregas,
Se mea filial respekto ultempe satisfacis vu,
Se vu irge amis lu, se vu afecionis lu . . .

FELIX

Vu amoras troe, Paulina, vua ne-digna spoza.

PAULINA

Me recevis lu de vua manuo, mea amoro esas senkulpa,
Vu selektis lu pro ke vu grande estimis lu ;
E me devis, por aceptar lu, represar la maxim bela de
Irgatempe florifinta en nobl anmo. [l'amori
Pro ta senrestrikta e quika obediado
Quan me sempre praktikis segun vua yuri patralla,
Se vu povis onmo sur me, sur mea amoro,
Me, mea foye, povez kelko sur vu !
Pro vua justa povo, qua nun esas tante timenda,
Pro ta bel amoro quan me mustis represar,
Ne prenez de me la spoza quan vu ipsa donis a me ;
Lu tante kustis de me ke lu esas a me karega.

FELIX

Vu tro obsedas me : quankam havante tenera kordio,
Me prizas nur kompatato segunmezura ;
Vu plu bone uzez l'efikiveso di vua justa dolori ;
Esforcante emocigar me malgre me ;
Vu spensas senfrukte tempo e plori.
Preparez vu a vidar ta desfortunoza Kristano,
E penez konvertar lu quale me probis lo.
Irez ; ne plus tedez patro qua vu amas,

Ed esforcez rekuperar vua spoza de lu ipsa.
Me balde imperos a lu venar adhike :
Ma vu dume livez ni : me intencas konversor kun lu.

PAULINA

Permisez, me pregas . . .

FELIX

Lasez ni sola, me lo postulas :
Vua doloro samtempe ofensas e chagrenigas me.
Por persuadar Polyeuktos, uzez vua tota habilesos ;
Vu profitos plue se vu tedos me mine.

.....

CENO V

Felix, Albinus.

FELIX

Quamaniere lu mortis, ho Albinus ?

ALBINUS

Quale brutalo, quale despicio,
Mokante la tormenti, desprizante la vivo,
Sen greto, sen murmuro, sen astoneso,
Obstinante, hardigite,
Quale Kristano, rezume, kun blasfemi en la boko.

FELIX

E l'altru ?

ALBINUS

Me ja dicis lo : nulo emocigas lu.
Vice abatesar, lua kordio pluforteskas ;
On mustis violente fortranar lu de l'eshafodo.
Lu esas en la karcero, ube me vidis lu duktesar,
Ma vu ne esperez facile vinkor lu.

FELIX

Quante desfelica me esas !

ALBINUS

Omni kompatas vu.

FELIX

Nulu savas quanta malaji vundas mea kordio ;
Pensi sempre plu agitas mea anmo,
Succi sempre plu desquietigas ol ;
Per amo ed odio, per timo ed espero,
Per joyo e doloro ol esas alterne emocigata ;
Me koncias sentimententi ne kredebla :
Ili esas violenta, ed ici kompatoza,
Uni jeneroza, quin me ne audacus sequar,
Ed altri desnobla qui igas me redeskar.
Me amas ta desfelico quan me selektis kom bo-filio,
Me odias la blindigant eroro qua jus dominacis lu ;
Me deploras lua periso, e, volante salvar lu,
Me samtempe devas salvogardar la glorio dil dei ;
Me timegas lia fulmino e ta di Decius ;
Mea ofico questionesas, e mem mea vivo.
Lore me intencas pro lu riskar la morto,
Lore me rezolvas perisigar lu por eskapar periso.

ALBINUS

Decius exkuzos l'amo di bopatrulo,
Cetere Polyeuktos esas de veneracata gento.

FELIX

Decius rigoroze imperis punisar la Kristani ;
E quante plu alta exemplo esas, tante plu danjeroza.
Krimini publika esas ne-indulgebla ;
E se ulu disimulas krimino di familiano,
Per qua autoritato e per qua lego lu darfos
Punisar che altri to quon lu toleras che la sui ?

ALBINUS

Se vu ne audacas egardar la persono di Polyeuktos,
Skrivez a Decius por ke lu ipse decidez pri l'afero.

FELIX

Severus ruinus me, se me agus tale :
Lua odio e lua potenteso esas mea maxima suciigivi.
Se me prorogabus punisar tal krimino,
Lu, quankam jeneroza e grandanma
Esas tamen homa, e sentema ; or me olim desprizis lu,
E lu, indignante pri tanta desprizeso,
E pluse desesperante pro ta mariajo di Paulina,
Obtenus mea ruino de l'iraco di Decius.
Por venjar insulto, irgo semblas permisata,
E la okazoni tentas le maxim apatioza.
Forsan (e ca suspekto esas versimila)
Lu ja ri-acendas en sua kordio ula espero ;
E, kredante balde vidor Polyeuktos punisita,
Lu ri-vekigas amoro penoze kalmigita.
Judikez kad lua iraco, cakaze ne-pacigebla,
Absolvus me pri salvir kriminito,
E kad lu indulgus me, vidante sua projeti
Duesmafoye faliinta pro mea indulgo.

Ka me konfidencos a tu penso desnobla,
Senkuraja, shaminda ? me represas ol,
Ma ol ri-naskas, e samtempe flatas ed iracigas me,
L'ambicio sempre ri-prezentas ol a me,
E lo nura quan me povas, esas odiar ol.
Polyeuktos esas l'apogilo di mea familio en ca lando ;
Ma se, pos lua morto, l'altru spozigus mea filiino,
Me per to aquirus helperi multe plu potenta
Qui multe plu-altigus mea nuna rango.
Ek to mea kordio kontrevole cherpas mala joyo ;
Ma volez la dei prefere fulminar me koram te,
Kam permisar mea konsento a tante desnobla pensi,
E a tanta makulizo di mea glorio.

ALBINUS

Vu esas tro bonkordia e tro grandanma.
Ma kad vu rezolvas punisor ta krimino ?

FELIX

Me iras aden la karcero por probar totesforce
Vinkar ta spirito per pavoro a morto ;
Pose, ni vidos quon povos Paulina.

ALBINUS

Quon vu fine agos se lu sempre obstinos ?

FELIX

Ne urjez me tale ; en tanta anxieso
Me ne savas quon selektar nek quon rezolvar.

ALBINUS

Me, kom fidela servisto, devas avertar vu
Ke por lua avantajo la urbo ja rebeleskas,
E ne povas konsentar ke per legal rigoro
Destruktesez sua last espero e la lasta sango di sua reji.
Me judikas la karcero ipsa kom dubeble sekurigita ;
Me postenizis cirkum ol trupo lakrimoza ;
Me timas ke ol forsesos.

FELIX

Oportas do ekirigar lu,
E adduktar lu hike por havar lu sub nia dominaco.

ALBINUS

Vu ipse ekirigez lu, e per espero di lua indulgeso,
Kalmigez la furio di ta populacho.

FELIX

Ni irez, e se lu persistos en restar Kristana,
Ni decidis l'afero sen savigar lo da el.

.....

AKTO IV

.....

CENO I

Polyeuktos, Kleon, tri altra gardisti.

POLYEUKTOS

Gardisti, quo deziresas de me ?

KLEON

Paulina demandas vu.

POLYEUKTOS

Ho ! prezenteso, ho ! kombato quan me precipue timegas !
Felix, me vinkis tu en la karcero.

Me mokis tua minaco, me senpavore regardis tu :
Por venjar tu, yen tu uzas armi plu efikiva ;
Me multe min timas tua tormentisti kam elua plori.

Sinioro, qua videskas la danjeri a qui me hike kuras,
En ica urjanta bezono, augmentez tua helpo.

E tu, qua recentege parfinis tua vinko,
Del glorioza paradizo konsiderez mea luktado,
Ho Nearkos, e por igar me vinkor tante potent enemiko.
Grantez, del cielal altaji, sokurso a tua amiko.

Gardisti, ka vi voluntus facar a me ul servo ?
Ho ! ne por igar me eskapar la severa tormenti :
Me nule intencas ekfugar ;

Ma, pro ke tri de vi suficos por gardar me,
La cetera kompleksus a me se lu queros Severus ;
Me kredas ke nul danjero esas en satisfacar me pri lo.
Se me povabus komunikar a lu ul importanta sekretajo,
Lu vivus plu felica, e me mortus kontenta.

KLEON

Se vu lo imperos a me, me hastos querer lu.

POLYEUKTOS

Severus, se ne me, rekompensos tu.
Irez sen perdar tempo, e quik retrovenez.

KLEON

Sinioro, me pos poka instanti esos retroveninta.

.....

CENO II

Polyeuktos

(La gardisti iras postenizar su en l'anguli dil ceneyo).

Ho fonto delicoza, fekunda ye malaji,
Volupti seduktiva, quon vi deziras de me ?
Shamoza afecioni dil karno e mondumo
Ja renunciata da me, pro quo vi ne me livas ?
Honori e plezuri qui kontre me militas :

Fore ! fore ! nam ta feliceso
Quan vi donas, van e ne-stabila,
Ruinas en tre kurt instanti,
E se olu brilas quale vitro,
Quale vitro ol ya frajilesas.

Pro to vi ne esperez ke me ad vi aspiras :
Vi vane ofras a me lurivi senefika ;
Vi vane montras a me, en ica vast imperio,
Pompoza e felica adversi dil Sinioro.
Ta Deo sua foye aplikas iust punisi

Per qui l'eminenti konfuzeskas ;
E la glavo, per qua Lu abatas
Krimininti maxim prosperanta,
Esas tante plu ne-evitebla
Quante min timesas lua stroki.

Ho senkompata Decius, tigrulo sang-durstanta,
Tro longe a tu Deo la suin abandonis ;
Yen bitra sequantajo a tua nun fortuna :
La Skiti balde venjos e Persi e Kristani.
Pos poka tempo venos la horo dil puniso ;

Nulo povos prezervar tu de ol ;
La fulmino rezervita por tu,
Tote pronta ekspricar del nubo,
Ne plu longe eskartesos de tu
Per la varto dil repento tua.

Nu ! Felix iracinte punisez me per morto !
Rivalo plu potenta kam me plu plezez a lu,
Pos mea ruino igez lu sua bo-patrulo
E, sklavigite da lu, guvernez ica lando ;
Me ya konsentas e mem aspiras mea morto.

Ho mondumo, tu nulesas por me ;
Me posedas en Kristana kordio
Am-ardoro quan acendis Deo ;
E Paulinan me ja konsideras
Kom obstaklon al bonajo supra.

Ho santa cielo-joyi, imaji adorinda,
Da vi saciesas kordio qua povas recevar vi ;
La anno posedata da via sakra charmi,
Ne plus konceptas ulo quo povus atraktar lu.
Vi multe esperigas, e donas mem plu multe.

Vi ne grantas efemer bonaji ;
E ta morto quan me nun expektas
Esos por me nur dolceg paseyo
Adduktanta en la heredajo
Ube ni senfine felicesos.

Per tu, deal amoro nultempe extingebla,
Me povos fermaanne vidar la spoza mea.
Yen el ; ma mea kordio pulsante de sant amo,
Che el ne plus savuras l'olima seduktivi ;
De nun l'okuli mea, cielale lumizita,
Ne trovas en le lua la gracia kustumala.

.....

CENO III

Polyeuktos, Paulina, Gardisti.

POLYEUKTOS

Siorino, qua projeto igas vu demandar me ?
Kad esas por kombatar od helpar me ?

Kad ica jeneroz esforcu di vua perfekt amoro
Intencas sokursor od vinkor me ?
Ka vu adportas hike odio od amikeso,
E ka vu venas quale enemiko o quale kar spozo ?

PAULINA

Vu havas hike nul altr enemiko kam vu ipsa,
Vu sola odias vu kande omni amas vu ;
Vu sola realigas to omna quon me sonjis :
Nur ne volez perisar e vu esas salvota.
Irga gradon vua krimino alingis,
Vu absolvesos se vu indulgos vu ipsa.
Degnez konsiderar l'ancestri de qui vu decendas,
Vua nobl agi, vua ne-komuna qualesi :
Vu esas amegata dal tota popolo, estimata dal princo,
Bo-filio dil guvernoro di ca provinco ;
(Me ne adjuntas ke vu pluse esas mea spozo,
Nam to quo esas felicigo por me semblas esar mikrajo
Ma pro vua prodaji, pro vua nobeleso, [por vu),
Pro vua potenteso, videz quante ni esperas pri vu,
Ne lasez nihiligar da tormentista manuo
To quon tante bela destino promisas a nia justa deziri.

POLYEUKTOS

Me konsideras pluso ; me ja konocas mea sucesili,
E l'espero quin li genitas che nobla kordii :
Ma ici tamen aspiras nur efemera bonaji,
Trublata per succii, minacata per danjeri,
Raptata dal morto e chanjata dal fortune ;
Cadie sur trono, e morgo en fango !
E ta maxim alta honori ecitas tanta envidio,
Ke poki de via Cesari juis li longatempe.
Anke me esas ambicioza, ma plu noble e plu bele ;
Ta grandeso perisos, me deziras grandeso ne-mortiva,
Beateso sekurigita, senmezura e senfina,
Ne atingebla dal envidio nek dal fortune.

Kad esas tro chera kambiar ol po ca trista vivo
Qua povas balde o mem quik raptesar de me,
Qua juigas da me nur l'instanto nuna
E ne povas sekurigar mem l'instanto sequonta.

PAULINA

Yen la ridinda kimeri di vua Kristani ;
Yen til qua grado vu charmesas per lia mentii :
Vua tota sango semblas a vu poko po tante dolca feliceso !
Ma ta sango, ka vu darfas disponar ol ? kad ol esas vua ?
Vu ne havas la vivo quale heredajo ;
Samtempe kam ol donesas a vu ol divenas obligata :
Vu debas ol al rejo, al popolo, al Stato.

POLYEUKTOS

Por li me dezirus sakrifkar ol en kombato ;
Me savas quante fortuneza e glorioza lo esas.
On laudante memoras la preavi di Decius ;
E ta nomo, ankore precoza a vua Romani,
Pos sisacent yari igas lu meritar l'imperio.
Me debas mea vivo al popolo, al rejo, al Stato ;
Ma multe plu juste me debas ol a Deo qua donis ol a me :
E se morto pro la rejo esas glorioza fortune,
Quala do esos morto pro Deo !

PAULINA

Qua Deo ?

POLYEUKTOS

Haltez, Paulina : Lu audas vua paroli.
Lu ne esas Deo similesanta vua dei frivola,
Ne-sentiva, surda, senpova, mutilita,
Fabrikita ek oro, ligno o marmoro segun vua arbitrio ;
Lu esas la Deo dil Kristani, mea... e vua Deo ;
E la tero e la cielo ne esas regnata da altru.

PAULINA

Adrez Lu funde di l'anmo, sen manifestar lo.

POLYEUKTOS

Me esar samtempe idolisto e Kristano ?

PAULINA

Simulez nur dum instanto, til la departo di Severus ;
E posiblizez a mea patro uzar sua benigneso.

POLYEUKTOS

Multe plu prizenda esas la benigneso di Deo :
Lu liberigas me de danjeri a qui me povabus kurar,
E ne lasante a me posibleso retroirar
Lu favore kronizas me eniranta la lico ;
Per unesma vento-stroko lu duktas me aden la portuo,
E quik pos mea bapteso Lu sendas me al morto.
Ha ! se vu povus komprenar quanta poko esas la vivo,
E quala dolcaji sequas ta morto !...
Ma per quo utilesas parolar pri ta misterioza trezori
Ad anmi qui ne ja esas tushita da Deo ?

PAULINA

Kruelo ! (nam esas ya tempo ke me eruptos per doloro,
E frapos per justa reprochi kordio ne-gratitudoza)
Kad ito esas tua bela amoro ? E tua juri ?
Ka tu manifestas a me minim afeciono ?
Me dicis a tu nulo pri ta deplorinda stando
En qua tua morto lasos tua ne-konsolacebla spozino ;
Me kredis ke l'amoro suffice parolos a tu pri lo,
E me ne volis koaktar tua sentimentis ;
Kad ita amoro tante ferma e bone meritita
Quan tu promisabis a me, e ta quan me havis a tu,
Povas nun, kande tu volas livar me ed igas me mortar,
Arachar de tu lakrimo, o sospiro ?
Tu me livas, harda-kordio, tu me livas kun joyo ;
Tu ne disimulas ol, tu volas ke me videz ol ;
E tua anmo, indiferent ad ica trista charmivi,
Fantazias feliceso quan me ne partoprenos !

Tala do esas la repugno quan mariajo genitas :
A tu me esas odiinda pos ke me ipsa me donis.

POLYEUKTOS

Ho ve !

PAULINA

Quante defacile ta « ho ve ! » ekiris tua boko !
Se nur ol esus komenco di fortuneza repento,
Irge quante koaktata ol esas, quante ol me charmus !
Ma kurajo ! Il emoceskas, me vidas il lakrimifar.

POLYEUKTOS

Me lakrimifas, e volez Deo ke per multa lakrimi,
Me fine sucesos vinkar vua kordio hardigita.
La deplorinda stando en qua me vu livas,
Justigas la lakrimi quin me varsas pro amoro a vu ;
E se posiblesas en la cielo ule dolorar,
Me ibe ploros pri vua extrema defeliceso ;
Ma se, en ta glorioza e lumoza lojeyo,
Deo tote iusta e benigna voluntos tolerar mea prego,
E degnos exaucar mea spozal amoro,
Lu varsos lumo en vua blindigit anmo.
Siniore, me volas obtenor el de vua benigneso ;
El esas tro vertuoza por ne kristanesor ;
Vu diletis richigar lua naturo per tro bela doti
Por ke el durez ne konocar nek amar vu,
Por ke el vivez desfortune sklavigata da Satano,
E mortez sub lua trista yugo, quale el naskis.

PAULINA

Quon tu dicas, temeraro ! Quon tu audacas dezirar ?

POLYEUKTOS

Quon me konsentus pagar po mea tota sango.

PAULINA

Prefere...

POLYEUKTOS

On vane probas rezistar :
Ta Deo tushas la kordii kande li minime expektas lo ;
Ta fortunoz instanto ne ja venis ;
Ol venos, ma lua tempon me ne konocas.

PAULINA

Livez ta kimero ed amarez me.

POLYEUKTOS

Me afecionas vu,
Multe mine kam mea Deo, ma multe plue kam me ipsa.

PAULINA

Pro ita amoro, ne abandonez me !

POLYEUKTOS

Pro ta sam amoro, konsentez sequar me !

PAULINA

Esas tro poka por tu livar me, tu do volas me seduktar ?

POLYEUKTOS

Esas tro poka por me irar aden la cielo ; ibe me volas vu
[duktar.

PAULINA

Revachi !

POLYEUKTOS

Eterna veraji !

PAULINA

Stranja blindigeso !

POLYEUKTOS

Cielal lumizo !

PAULINA

Tu preferas la morto kam l'amoro di Paulina !

POLYEUKTOS

Vu preferas la mondumo kam la deal boneso !

PAULINA

Irez, kruelo, irez mortar : tu nultempe me amoris.

POLYEUKTOS

Felice vivez en ica mondo e lasez me en paco.

PAULINA

Yes, me quik livos tu, tu ne plus suciez pri me ;
Me iras...

.....

CENO IV

Polyeuktos, Paulina, Severus, Fabianus, Gardisti.

PAULINA

Severus ! qua projeto adduktas vu en ica loko ?
Qua kredabus ke tante grandanma viro
Povus venar til hike por mokar desfelico ?

POLYEUKTOS

Vu traktas ne-juste, Paulina, tante eminenta vertuo :
Pro mea nura demando il facas ica vizito.

Me ne-polite kondutis a vu, Sinioro,
Pardonez lo, me pregas, pro mea ne-libereso.
Permisez ke, posedante trezoro di qua me ne dignesis,
Me ante mortar renuncos ol por vu,
E legacos la maxim eminenta vertuo
Quan muliero irgatempe recevis del cielo,
Al maxim brava e honesta del viri
Irgatempe veneracita dal homi e genitita da Roma.

Vu esas digna de el, el esas digna de vu ;
Ne refuzez el del manuo di lua spozo :
Se il separis vu, per sua morto il balde ri-unionos vu.
Vua amoro, olim tante bela, ne pro to divenez min granda :
Ri-donez ad el vua kordio, e recevez lua juro ;
Vivez felica kune e mortez quale me :
Lo esas la bonajo quan Polyeuktos deziras a vi du omna.
Nun, gardisti, duktez me a la morto,
Lo esas aranajita !

.....

CENO V

Severus, Paulina, Fabianus.

SEVERUS

Me astonesas e konfuzigesas per tanta blindeso ;
Lua rezolvo esas tante kontre-kustuma,
Ke me apene fidas a mea oreli.
Kordio qua vu afecionas (ma qua kordio mem bas-ranga
Povus konocar vu sen afecionar vu ?)
Viro amorata da vu, sam balde kam il vu posedas,
Senregrete livas vu ; pluse, il vu cedas ;
E quale se vua amoro esus donajo funesta,
Il ipse donacas ol a sua rivalo !
Certe, od la Kristani havas stranja manii,
Od lia feliceso mustas esar senlimita,
Pro ke, por aquirar ol, li ne hezitas renuncar
To quo meritis pagesor po la tot imperio.
Pri me, se mea destino, kelke plu frue favoroza,
Rekompensabus mea prodaji per vua mariajo,
Me adorabus nur la beleso di vua okuli,
Me igabus li mea reji e mea dei,
On mustabus pecigar me, cindrigar me
Ante ke...

PAULINA

Haltez ! me timas audor de vu tro multo.
Me timas ke ta ardoro, simil a vua olim amoro,
Efektigos ulo ne digna de ni omna du.
Severus, konoceskez Paulina tote.
Mea Polyeuktos proximeskas a sua lasta horo ;
Pos kelka instanti lu parvivabos :
Vu, quankam sen-kulpe, esas la kauzo di lua morto.
Me ne savas ka vua anmo, docil a vua deziri,
Audacabus konceptar ula espero de lua periso ;
Ma saveskez ke ne existas morto tante kruela
Ke me ne audacus kurar ad ol,
Nek infernal hororo quan me ne volunte tolerus
Prefere kam makulizar glorio tante pura,
E kam spozigar, pos la trista fato di Polyeuktos,
Viro qua esabus irgmaniere kauzo di lua morto,
E se vu judikus me kom tante basanma,
L'amoro quan me olim havis a vu, tote chanjesus ad odio.
Vu esas jeneroza ; esez tala til la fino.
Mea patro esas pronta koncesar a vu omno,
Il timas vu ; e me dicos anke ca parolo :
Il, perisigante mea spozo, sakrifikas lu por vu.
Salvez ta desfelico, demarshez por lu ;
Koaktez vu por igar vu lua helpo.
Multon, me koncias lo, me demandas de vu ;
Ma quante plu granda l'esforco, tante plu granda la glorio.
Salvar rivalo (quan vu jaluzesas) envidiata,
Esas vertu-ago por qua nur vu esas kapabla ;
E se vu ne povas agar lo por vua reputeso,
Agez lo por ke muliero, quan vu olim tante amoris,
E qua forsan ankore nun amore emocigas vu,
Debez a vua granda kordio to quon el maxime afecionas :
Fine. memorez ke vu nomesas Severus.
Adio : vu sole rezolvez to quon vu agos ;
Se vu ne esas tala qualan me audacas esperar,
Me, por estimor vu ankore, volas ignorar lo.

CENO VI

Severus, Fabianus.

SEVERUS

Quon esas ito, Fabianus ? qua nova fulmino-stroko
Frapas mea feliceso e polvigas olu ?
Quante plu proximan me kredis ol, tante plu fora ol esas ;
Me trovas omno perdita kande me kredas omno konques-
E la fortuno, obstinante nocar me, [tita,
Sempre tranchas mea espero quik pos lua nasko.
Ante ofrir amor-deklari, me recevas refuzi ;
E me restas trista, konfuzigita e shamoza,
Vidante ke me audacis desnoble ri-vekigar
E mem plu desnoble manifestar mea espero ;
E ke muliero sinkat en kalamitato,
Igas me lernar quon esas jenerozeso.

Vua bel anno esas egale nobla kam desfelica,
Ma ol esas egale kruela kam jeneroza,
Ho Paulina, e vua dolori tro tirane guvernas
Amoranto qua esas tote devot a vu.
Do, ne suficas ke me perdas vu, oportas ke me donos vu,
Ke me servos rivalo kande lu abandonas vu,
E ke me, per krUEL e jeneroz esorcio
Arachos lu del morto por ripozar vu en lua brakii.

FABIANUS

Abandonez ta negratitudoza familio a lua fato ;
Olca konkordigez, se lu volas, la patro kun la filiino,
Polyeuktos kun Felix e la spozino kun la spozulo :
Po tante dolorigant esorcio, qua rekompenson vu esperas ?

SEVERUS

La glorion prubar a ta anno tante bela
Ke Severus egalesas lu e dignesas de lu ;
Ke a me el esis debata, e ke la deal impero
Qua refuzis el a me esas tro ne-yusta.

FABIANUS

Vice akuzar la fato e la dei pri ne-yusteso,
Ponderez la danjero qua sequos de tala servo :
Vu riskos multo, Sinioro, riflektez pri lo.
Quo ! vu entraprezas salvar Kristano ?
Ka vu povas ne-savar quanta sempre esis ed esas
La odio di Severus a ta despia sekto ?
Lo judikesas da lu kom krimino tante gravega,
Ke ol povus esar funesta mem a vua favoreso.

SEVERUS

Ta konsilo esus konvenanta por anno vulgara.
Decius ya tenas en la manui mea vivo e fortuno,
Ma me esas Severus, e lua granda potenteso tota
Esas sen-influa a mea glorio... e devo !
En ico, la honoro me obligas, e me volas satisfacar ol ;
Pose, sive favoroza sive enemika esos la fato,
(Qua nature kustumas esar variema),
Me, perisante glorioze perisos fortuneze.

Me mem dicos a tu pluso — ma konfidence —
La Kristan sekto ne esas tala qual ol reputesas ;
On odias li ; pro quo ? me ne savas,
E me vidas Decius esar ne-yusta pri ta nura punto,
Pro kuriozeso me volis konoceskar li :
On reputas li kom sorcera dicipuli di l'inferno,
E, segun ta reputo, on punisas per morto
Misterii sekreta quin ni ne komprenas.
Ma Ceres Eleusina e la Bon Cibela
Havas, quale iti, sua sekretaji en Roma ed en Grekia ;
Pluse, ni senpunise toleras en omna loki,
Lia nura Deo eceptite, irgaspeca dei :
Omna Egiptiana monstri havas sua templo en Roma ;
Nia preavi segunarbitrie deigis homi ;
E ni, decendente de li, durigas lia erori
E plenigas la cielo de nia imperiestri.
Ma, por sincere parolar pri tant apoteosi,

Tre dubebła esas l'efiko di ta metamorfosi.
La Kristani havas un sola Deo, absoluta mondo-mastro,
Qua per nura volo efektigas omno quon Lu rezolvis :
Kontraste, (se me audacos konfidencar a tu mea opiniono)
Le nia oftege deskonkordesas ;
E, — li aplastez me koram tu se li povas —
Li esas tro multa por esar vera dei.
Fine, che la Kristani, la mori esas inocenta,
La vicii esas odiata, la vertui florifas ;
Li facas bondeziri por ni qui persekutas li ;
E depos tam longe kam ni molestas li,
Kad on vidis li sediciar o rebeleskar ?
Ka nia reji ultempe havis soldati plu fidela kam li ?
Fairoza dum milito, li toleras nia tormentisti ;
Quale leoni li kombatas e quale agneli li mortas.
Me tro kompatas li por ne defensor li.
Me irez ad Felix ; me salvez lua bo-filio unesme ;
E me tale satisfacez, per un sam ago,
E Paulina e mea glorio e mea kompatato.

AKTO V

CENO I

Felix, Albinus, Kleon.

FELIX

Albinus, ka tu bone vidis la ruzo di Severus ?
Ka tu bone vidis lua odio ? Ka tu vidas mea desfortuno ?

ALBINUS

Me vidis lu nur kom rivalo grandanma,
E me vidas vu nur kom patro severa.

FELIX

Quante male tu dicernas la kordio de la mieno !
Anme il odias Felix e desprizas Paulina ;
E se il olim amoris el, il cadie judikas
La restaji da rivalo kom ne-digna de su.
Il favore parolas por ilu, il pregas me, il minacas me,
E dicas ke il ruinos me se me ne indulgos lu.
Fanfaronante kom jenerozo, il kredas pavorigar me :
Ruzo tro grosiera por ne esor deskovrata !
Me savas qual esas la politiko dil kortani,
Me konocas plu bone kam il olua maxim subtila praktiko.
Il vane bruisas e simulas furieskar :
Me divinas quon il aspiras de l'imperiestro.
Pri to quon il demandas de me il akuzus me kom krimi-
Me indulgante lua rivalo divenus lua viktimo ; [noza :
E se il traktus kun ula malhabilo,
Il sendube ruinus lu per ta insidiosa kaptilo ;
Ma entrenata kortano esas kelke min kredema,
E dicernas kad on trompas lu e kad on disimulas.

E me experiencis tanta diversa travivaji
Ke por lu ipsa me povus lecionifar pri ta temo.

ALBINUS

Bona dei ! Quante vu tormentas vu per ita desfido !

FELIX

Por permanar en korto, ol esas l'efikiva moyeno.
Kande eventas ke homo darfas odiar ni,
Ni mustas konjektar ke lu esforcas trahizar ni.
Lua amikeso esas da ni tote suspektinda.
Konkluze, se Polyeuktos ne livos sua sekto,
Irge quon intencas lua protektero relate lu,
Me senhezite exekutos l'impero quan me recevis.

ALBINUS

Indulgez. Sinioro, indulgez ! Darfez Paulina obtenar lo !

FELIX

Mea indulgon l'imperiestro ne ratifikus,
E, vice liberigar lu de ta danjero,
Mea benigneso nur igus ni du omna perisar.

ALBINUS

Ma Severus promisis...

FELIX

Albinus, me desfidus lu,
Me plu bone kam lu konocas l'odio di Decius :
Se lu, per favoro a Kristani, ecitus lua iraco,
Lu ipsa certe perisigus su kun me.

Me tamen volas probar anke altra moyeno :
Igez Polyeuktos venar ; e se me retro-sendos lu,
Se lu restas nesentiv a ta last esforcio,
Lu, quik pos ekirir ica loko, mortigesez !

ALBINUS

Vua impero esas severega.

FELIX

Me mustas rezolvar lo
Se me volas impedar ke perturbeso eventos.
Me vidas la popolo ecitita deklaras su por lu,
Tu ipsa cadie avertis me pri lo.
Pro ta zelo quan ol ja manifestas por lu,
Me ne savas kad me povus longe dominacar ol.
Forsan ja de morge, de ca nokto, de ca vespero
Me vidus agi quin me ne plus volas vidar ;
E quik Severus, kurante venjar su
Kalumnios me pri ula konivenco.
Oportas impedar ta stroko qua esus fatal a me.

ALBINUS

Tanta previdemeso esas stranja malajo !
Omno vu nocas, omno vu ruinas, omno vu desquietigas.
Ma konsiderez ke lua morto igus ta popolo furioza,
E ke vu ne kalmigos ol igante ol desesperar.

FELIX

Pos lua morto, ol vane probos murmurar :
E se ol audacos facar ul violento,
Me dum kelka dii toleros lua insolentaji.
Me facabos to quon me devas, irge quo eventos.
Ma yen ke Polyeuktos venas, ni esforcez salvar lu.
Soldati, ekirez e bone gardez la pordo.

.....

CENO II

Felix, Polyeuktos, Albinus.

FELIX

Ka tu tante odiegas la vivo,
Desfortunoza Polyeuktos ? ka la lego Kristana
Imperas a tu tale abandonar la tui ?

POLYEUKTOS

Me ne odias la vivo, me prizas uzar ol,
Ma me ne sklavatre afecionas ol,
Ed esas sempre pronta retrodonar ol a Deo qua grantis
[ol a me.

Dal raciono lo imperesas a me, e dal Kristan lego.
E tale, me docas a vi omna quale vi devas kondutar
Se vi esas sat rekta-kordia por sequar me.

FELIX

Sequar tu aden l'abismo ube tu volas tu precipitar ?

POLYEUKTOS

Ma prefere aden la glorio a qua me balde acensos.

FELIX

Ma olcan tu adminime konocigez da me :
Por ke me kristaneskez tu esez mea konsilanto,
E ne neglijez instruktar me pri tua kredo,
Altre, tu ipsa responsos pri me koram tua Deo.

POLYEUKTOS

Ne mokez Lu, Felix, Lu esos vua judiciisto ;
Koram Lu, vu ne trovos ula refujo :
Ibe reji e pastori esas samranga.
Lu venjos a vu la sango di omna sui.

FELIX

Ta sangon me ne plus varsos, e, irge quo eventos,
Me toleros ke on vivez en la kredo dil Kristani :
Me protektos li.

POLYEUKTOS

No, no, esez persekutero,
Esez instrumento por nia felicigo :
Feliceso di vera Kristano esas nur en sufrado ;
La maxim kruela tormenti esas por lu rekompensi ;

Deo qua centople kompensas la bon agi,
Kom maxima favoron grantas anke persekuteson.
Ma ta misterii esas tedanta por vua intelekto,
E nur da sua elektiti Deo komprenigas oli.

FELIX

Me sincere parolas a tu ; me volas kristanesor.

POLYEUKTOS

Quo do povas tardigar la realigo di tanta bonajo ?

FELIX

La ne-oportuna prezenteso...

POLYEUKTOS

Di qua ? di Severus ?

FELIX

Nur pro il me simulis tant iraco a tu :
Disimulez kelkatempe til lua departo.

POLYEUKTOS

Felix, ka tala esas vua maniero parolar a me sincere ?
Irez ofrar a vua pagani, a vua idoli,
La venenizita dolcajo di vua paroli.
Kristano timas nulo, disimulas nulo,
E lu koram omni permanas Kristana.

FELIX

Ta zelo por tua kredo utilesas nur a seduktar tu,
Se tu kuros mortor prefere kam instruktar me.

POLYEUKTOS

Ne oportunesas ke me nun parolez a vu pri ol :
Kredo esas donajo cielal e ne racional ;
E balde en la cielo me kontemplante Deo facio kontre facio,
Plu facile obtenos ta graco por vu.

FELIX

Tamen tua periso igos me desesperar.

POLYEUKTOS

Vu havas en la manui pronta kompensajo di ol :
Perdante bofilio, vu recevlas altra
Di qua la rango plu bone korespondas al vua ;
Mea periso esos por vu kambio profitoza.

FELIX

Haltez dicar a me tante insulta paroli.
Me egardis tu plu multe kam tu meritlas,
Ma malgre mea benigneso, qua plugrandeskas per tua iriti,
Tua insolenteso sucesus igar tu odiata,
E me venjus me samtempe kam nia dei.

POLYEUKTOS

Quo ! vu rapide chanjas mente e parole !
La zelo por vua dei ri-eniras vua anmo !
L'aspiro a kristanesor ekiras ! e me hazarde
Jus koaktis vu parolar a me sincere.

FELIX

Nu, tu ne expektez, irge quon me promisis,
Ke me sequos la trompuro di tua nova docacheri :
Me indulgis tua foleso por arachar tu
De ta shamoza precipiso en qua tu esas falonta ;
Me deziris ajorno, por salvar tua vivo
Kande foresos ta flatero di Decius ;
Ma me ja esas tro ofensinta nia dei omnopovanta :
Selektez sakrifkar a li od incenso o tua sango.

POLYEUKTOS

Mea selekto ne esas dubeblla... Ma me videskas Paulina.
Ho Deo !

.....

CENO III

Felix, Polyeuktos, Paulina, Albinus.

PAULINA

Qua de vi du cadie asasinlas me ?
Kad omnia du kune, o singlu alterne ?
Ka me ne povos flexar sive la naturo sive l'amoro ?
Ka me obtenos nulo de spozo nek de patro ?

FELIX

Parolez a vua spozo.

POLYEUKTOS

Vivez kun Severus.

PAULINA

Tigro ! asasinez me adminime sen insulto !

POLYEUKTOS

Mea amoro kompateme esforcas alejar vu :
Me vidas quanta doloro posedas vua anmo,
E me savas ke altr amoro esas l'unika remediilo.
Pro ke lua granda merito povis amorigar vu,
Lua prezenteso sempre darfas charmar vu,
Vu lu amoris, lu vu amoras, e lua glorio kreskinta...

PAULINA

Quon me agis a tu, kruelo, por ke tu me traktez tale.
E reprochez a me, malgre mea fideleso,
Amoro tante forta quan me vinkis pro tu ?
Por igar tu triumfar de tante povoza rivalo,
Videz quante violente me mustis esforcar ;
E quale me mustis luktar por donar a tu kordio
Quan tante yuste aquirabis unesma vinkinto.
E se tua anmo ne dominacesas da ne-gratitudo,
Tu ipsa kontre tu kelke esforcez por ri-donar tu a Paulina.

Lerneskez de el kontreagar tua propra sentimento ;
Igez lua vertuo guidar tu en tua blindeso ;
Tolerez ke de tu ipsa el obtenez tua vivo,
Por vivor sempre submisite a tua spozala yuri.
Se tu audacas repulsar tante justa deziri,
Egardez adminime lua plori, atencez lua sospiri ;
Ne desesperigez anmo qua tu amoregas.

POLYEUKTOS

Me a vu ja dicis e nun ri-dicas :
Vivez kun Severus od mortez kun me.
Me desprizas nek vua plori nek vua juri ;
Ma irge quale me amore-emocas pri vu,
Me de nun ignoras vu se vu ne kristanesos.
Lo suficas ; Felix, ri-iraceskez,
E ad ica insolento, venjez vu e vua dei.

PAULINA

Ha, patro mea ! lua krimino esas apene pardonebla,
Ma se il esas dementa, vu esas racionoza.
Patreso esas tro povoza por ke olua aminda traiti,
Grabita en la sango, ultempe efacesoz,
Patro sempre esas patra, e sur ta certajo
Me audacas apogar ul last espero.
Jetez sur vua filiino patro-regardo :
Mea morto sequos la morto di ta kriminozo amorata ;
E la dei judikos la puniso di lu kom ne-legitima,
Pro ke ol intermixos inocenteso kun krimino,
E chanjos, per ta duopla mortigo,
Yusta puniso a neyusta severeso.
Nia destini quin vua manui igis ne-separebla,
Mustas igar ni kune felica o desfelica,
E vu esus extreme kruela
Se vu desunionus to quon vu kunligis.
Kordio juntit a kordio nultempe su deprenas,
E por separar ol, on mustas lacerar ol.

Ma vu ja emoceskas ye mea justa dolori,
E per patr-okuli vu regardas mea plori.

FELIX

Yes, filiino mea, veresas ke patro esas sempre patra ;
Nulo povas efacar ta sakra karaktero :
Mea kordio esas sentema, e vu emocigis ol ;
Me unionas me kun vu kontre ta demento.

Desfortunoza Polyeutkos, ka tu sola esas ne-sentiva ?
Ka tu sola volas igar tua krimino ne-pardonebla ?
Ka tu povas indiferente spektar tanta lakrimi ?
Ka tu povas senemoce vidar tante grand amoro ?
Ka tu, ne plus egardante bopatro nek spozino,
Restos sen amikeso ad ita e sen amoro ad ica ?
Por ri-kondutor quale bofilio e spozo,
Ka tu vartas til ke ni du embracos tua genui ?

POLYEUKTOS

Quante led-aspekta esas ta ruzi omna !
Pos uzir dufoye minaci,
Pos vidigir da me Nearkos mortigata,
Pos utiligir kontre me la forco di l'amoro,
Pos simulir granda deziro a bapteso,
Por opozar a Deo la glorio di Deo,
Vi nun unionesas ! Ha ruzi infernal !
Ka me mustos tantafoye vinkar ante ke me triumfos ?
Vua rezolvo tro longe ajornesas :
Decidez quik, pro ke me ja decidis.

Me adoras un sola Deo, universala mastro,
Quan obedias la cielo, ta tero e l'inferni ;
Deo qua pro infinit amo a ni
Volunte subisis desnobla morto ;
Deo qua volas singladie viktimesar por ni.
Ma me esas ne-justa parolar pri lo a ti qui ne povas
[komprenar me.
Videz la blindo-eroro quan vi audacas defensar :

Via dei omna esas makulizita per maxim grava krimini ;
 Vi punisas nula de olci qua ne havas cielal patrono :
 Prostituco, adultero, incesto,
 Furto, asasino, omno abomininda :
 Tala exemplin ofras via dei por imitesor.
 Me profanacis lia templo e ruptis lia altari ;
 Me agus lo itere, se lo esus iterenda,
 Mem koram Felix, mem koram Severus,
 Mem koram la senato, mem koram l'imperiestro.

FELIX

Fine mea benigneso vinkesas da justa iraco.
 Adorez li o mortez !

POLYEUKTOS

Me esas Kristana.

FELIX

Despio !

Adorez li, me imperas a tu, o renuncez la vivo !

POLYEUKTOS

Me esas Kristana.

FELIX

Tu esas lo ? Ho tro obstinema kordio !
 Soldati, exekutez mea impero.

PAULINA

Adube vi duktas lu ?

FELIX

A la morto.

POLYEUKTOS

A la glorio !

Adio, kar Paulina, konservez memoro di me.

PAULINA

Me sequos tu irgube, e mortos se tu mortos.

POLYEUKTOS

Ne akompanez me, od abjurez vua erori.

FELIX

On forduktez lu de me, ed obediez me !
 Pro ke lu deziras perisar, me konsentas ke lu perisos.

.....

CENO IV

Felix, Albinus.

FELIX

Me violentas me, ma me devis lo.
 Mea benigneso facile perdabus me.
 Explozez de nun la furio populal,
 Severus iracoze bruissegez, eruptez, fulminez ;
 Por ta violent esforcio me igis me sekura.
 Ma ka tu ne astonesas da lua obstinemeso ?
 Ka tu vidis ultempe kordio tante ne-emocigebla,
 O despieso tante odiinda ?
 Me adminime satisfacis mea anno chagrenanta ;
 Por emocigar lua kordio, me neglijis nulo ;
 Me mem koram tu simulis extrema febleso,
 E sen la hororo di lua lasta blasfemi
 Qui plenigis me de iraco e teroro,
 Me ya desfacile povabus vinkar me ipsa.

ALBINUS

Vu forsan uldie maledikos ta vinko,
 Qua ulmaniere aspektas ago tro kuelega,
 Ne-digna de Felix, ne-digna de Romano,
 Varsante vua sango propra-manue !

FELIX

Tale olim agis Brutus e Manlius ;
Or lia glorio per lo kreskis, vice diminutesar ;
E kande nia anciena heroi havis mala sango,
Li, por destruktar ol, apertabus sua propra flanki.

ALBINUS

Vua ardoro iluzionigas vu ; ma irge quon ol nun suges-
Kande vu sentos ol kalmigita, [tas a vu,
Kande vu vidos Paulina, di qua la desespero
Per lakrimi e plori emocigos vu...

FELIX

Tu memorigas da me ke el akompanis ta trahizero,
E ke ta desespero quan el manifestos
Povus impedar l'exekuto di mea imperi ;
Irez do : kurez sorgar pri lo e vidar quale el agos ;
Eskartez l'obstaklo quan lua dolori efektigus ;
Forduktez el, se tu povos, de ta trista spektajo ;
Esforcez konsolacar el. Irez do : quo haltigas tu ?

ALBINUS

Ne bezonesas, Sinioro, yen ke el retrovenas.

.....

CENO V

Felix, Paulina Albinus.

PAULINA

Patro kruela, parfacez, parfacez tua laboro :
Ca duesma viktimo esas digna de tua furio ;
Adjuntez tua filiino a tua bo-filio ; kuraje ! pro quo tu hezi-
Tu vidas che el sama krimino o sama vertuo : [tas ?
Che el existas sam motivi a tua krueleso.
Mea spozo mortante legacis a me sua deala lumo.

Lua sango, per qua tua tormentisti jus spricizis me,
Desklozis mea palpebri ed apertis mea okuli.

Me vidas, me savas, me kredas, me esas destrompita :
Tu vidas me baptita per ta fortuneza sango ;
Kurtedicite, me esas Kristana, ka ca vorto ne suficas ?
Konservez, perisigante me, tua rango e favoreso ;
Timegez l'imperiestro, timegez Severus ;
Por ke tu ne perisez, mea periso esas bezonata ;
Polyeuktos vokas me a ta fortuneza morto,
Me vidas il e Nearkos tensanta vers me sua brakii.
Nu ! duktez me a tua dei quin me odiegas :
Li ruptis nur un de li, me ruptos la ceteri.
On vidos me mokar ta omno pri quo vi pavoras,
Ta senpova fulmini quin vi pozas en lia manui,
E me, sante rebeleskante kontre la legi naskala,
Unfoye desobedios tu.
Ne esas mea doloro quan me nun manifestas ;
La graco, ne la desespero igas me parolar.
Kad oportas ridicar lo, Felix ? me esas Kristana.
Fermigez per mea morto 'tua fortune e la mea :
La stroko a singlu de ni esos precoza
Pro ke ol sekurigos tu sur la tero ed acensigos me aden
[la cieli.

.....

CENO VI

Felix, Severus, Paulina, Albinus, Fabianus.

SEVERUS

Patro senkordia, desnobla politikisto,
Ambicioza sklavo di pavoro kimeral,
Polyeuktos esas mortinta, e per vua kruelaji
Vu esperas konservor vua trista ofico !
La propozo di indulgo quan me por lu facabis a vu,
Vice salvar lu hastigis lua periso.
Me pregis, minacis, ma ne povis emocigar vu ;

Ĝu judikis me kom trompema e poka povanta !
Nu ! vu esperencos, ye vua domajo, ke Severus
Nultempe fanfaronas pri to quon il ne povas facar ;
E per vua ruino il koaktos vu judikar,
Ke ta qua povos abatar vu, povabus protektar vu.
Durigez ta servo fidel al dei ;
Per tal abominindaji manifestez a li vua zelo !
Adio ; ma kande la sturmo explozos super vu,
Ne dubez pri qua brakio lansos la fulmini.

FABIANUS

Haltez, Sinioro, e kun anmo kalmigita, tolerez
Ke me ofras a vu venjo faciligita.
Ne plus reprochez a me ke per mea kruelaji
Me esforcas konservar mea trista ofico :
Me renuncas koram vu ta falsa honor-brilo.
La glorio quan me de nun aspiras esas plu altgrada ;
Me koncias koaktesar da sekret atraktili ;
Me cedas a raviseso ne konocata,
E per anmo-movo quan me ne komprenas,
Me chanjas mea furio a l'ardoro di mea bo-filio.
Lu — pri lo ne dubez — lu per sua sango inocenta,
Por sua persekutero pregas Deo omnopovanta ;
Lu per sua amo expansita sur lua tota familio,
Atraktas a su la patro pos la filiino.
Me igis lu martiro, lua morto igas me Kristano.
Me efektigis lua feliceso, lu volas efektigar la mea.
Tale Kristano su venjas ed iraceskas.
Fortunoza kruelajo quan sequas tanta dolcajo !
Tu donez la manuo, Paulina. Vi adportez kateni,
Imolez a via dei ca du nova Kristani :
Me esas Kristana, el esas lo ; vi agez segun via iraco.

PAULINA

Quante felica me esas ritrovar mea patro !
Ta fortuneza chanjo igas mea feliceso perfekta.

FELIX

Filiino mea, ol debesas nur al manuo qua efektigas ol.

SEVERUS

Qua ne emocigesus da spektajo tante tushanta ?
Tanta chanji ne eventas sen miraklo.
Sendube vua Kristani, qui vane persekutesas,
En su havas ulo qua superesas lo homala :
Li vivas tante inocente,
Ke po ico la cielo debas a li ula kompenso ;
Ri-erektar su tante plu forta quante plue li esis abatita,
Lo ne esas efekto da vulgara vertui.
Me amis li sempre, irge quon pri li me audis ;
Nulan de li me vidas mortar sen ke mea kordio sospiras,
E forsan me uldie konoceskos li plu bone.
Tamen me aprobas ke singlu darfes havar sua dei,
E suamaniere servar li sen timar puniso.
Se vu esas Kristano, ne plus timez mea odio ;
Me amas li, Felix, ed esante lia protektero,
Me ne volas divenar vua persekutero.
Konservez vua ofico, ri-prenez la insigno di ol.
Vu bone servez vua Deo e nia monarko.
Od me perdos mea influo a l'imperiestro,
Od vu vidos finar lua severeso :
Per ta ne-just odio il troe detrimantas su.

FELIX

Degnez Deo che vu parfacar sua ago,
E, por uldie rekompensor vua omna meriti,
Balde inspiror a vu sua omna veraji.
Pri ni, ni benedikez nia fortunez eventajo,
Ni irez sepultar nia martiri,
Kisadar lia sakra korpi, pozar li en decanta loko,
E klamar omnube la nomo di Deo.

KOREKTIGENDA

P. 33, v. 13 :	<i>spirito</i>	vice	sprrito.
35, v. 8 :	<i>e me,</i>	»	a me.
40, v. 7 :	<i>erektez a Lu.</i>	»	erektez Lu.
53, v. 2 :	<i>expektas,</i>	»	expektos.
54, v. 14 :	<i>omno,</i>	»	onmo.
57, v. 31 :	<i>tu,</i>	»	te.
80, v. 18 :	<i>efacesos,</i>	»	efacesoz.

